VISSCHER, J.

HET ONDEKT ROONHUISIAANSCH GEHEIM, IN DE VROEDKUNDE.

Nader Opgeheldert en Beveſtigt

DOOR

JACOBUS DE VISSCHER,

EN

HUGO VAN DE POLL,

Stads Doctoren te Amſteldam.

TE LEYDEN,

By JOHANNES HEYLIGERT,

Boekverkoper in de Heereſteeg, 1753.

De Autheuren erkennen geen Exemplaren voor Egt, dan die door den Drukker Eygenhandig Ondertekent zyn.

Joh. Heyligert

OPDRACHT

AAN DEN

WEL-EDELEN HOOG-GELEERDEN

HEERE

JOANNES OOSTERDYK SCHACHT,

Meester der Vrye Konsten, Leeraar in de Wysbegeerte, en Geneeskunde, Hoog-Leeraar in de zelve op 's Lands Hooge-School te Utrecht.

y, welken een nauwe Vriendschaps-band, nu byna vyf-en-twintig jaren, onafscheidenlik aan den anderen verbonden heeft, zyn altoos, *Wel-Ed. Hoog-Gel. Heer*, van dat gevoele geweest,

en

en tot nu toe onverzettelik gebleven, dat 'er nooit iets schadeliker, nog schandeliker in de Geneeskunde uitgedagt, of bedreven kan worden, dan dat de Oeffenaars van dezelve, door het verborgen houden van deeze, of geene dingen, die den elendige leideren konden te stade komen, voor zig of winst, of roem, of die beiden tragten te verkrygen; en dit verdient ook by ons des te groter verontwaardiging, hoe veel te meer men voorzien kan, dat de nuttigheid, die velen door de ondekking, van het geen geheim gehouden word, voor zich overvloedig zoude ondervinden, verydelt, en geheel ten onbruik gemaakt word; dog indien het gansche Menschelik geslagt uit de openbaring van eenig geheim in de Genees- of Heelkunde, een niet gering voordeel rapen kan, en het zelve nogtans met alle magt word te rug gehouden, zodat daar door niet dan onheil voor alle

le de Bewoonderen der Aardbodems te wagten ſtaat, hoe afſchuwlik is dan niet het doen van zulken, die met hunne pogingen niets anders ſchynen te bedoelen, dan het nadeel van het geheele Menſchdom; indien men ſlegts weinigen uitzondere, wie zal dan immer dezen van euveldaden kunnen vry verklaren, die het verbazend wonderwerk, waar door het GOEDERTIEREN OPPERWEZEN, het Menſchelyk Leven, dat broſch en kort is, getragt heeft beſtendig te maken, en als te vereeuwigen, geheel ſchynen te willen ſtremmen, ja te vernietigen, daar toe als met eden en verpligtingen, die met al te veel bygeloof voor onverbreekbaar gehouden zyn, verbonden zynde, ſchoon wy geern willen toeſtaan, dat dit van hun nooit met zoo boos een opzet is bedreven, dog blinde eigen liefde heeft hun ſteeds doen dolen, en nimmer toegelaten te beſchouwen al het

kwaad, dat daar mede verknogt was, nog al het Heil, dat uit het tegen overgestelde volgen moet, 't geen wy niet twyffelen, of de sterkste tegenstrevers zullen na de ontdekking van hun geheim 't zelve met ons moeten toestemmen.

Onder alle braven, die in het zoo even bygebragte met ons van een gevoele zyn, vinden wy er geen, die men ook hier in boven *U Wel-Ed. Hoog-Gel. Heer* enigzints zoude kunnen stellen; *Gy* dog hebt een, en andermaal, opentlik, en zonder eenigen schroom, ja zelfs den haat, en nyd uittartende vry uit gesproken, en geschreven, dat het niemand, en voor al geen Geneeskundigen, en wel geen Christen betaamde, iets geheim te houden, dat ontdekt zynde ten gemeenen nutte konde verstrekken; *Gy* hebt dit alles met overtuigende, en ontegenzeggelyke drangredenen, en bewyzen gestaaft,

wel-

welken van een ider met genoege, zoo om de netheid, en cierlyke kragt van welzeggen, maar meeſt om de nuttige waarheden, waar mede dezelve pronken, en verciert zyn, kunnen en verdienen nagelezen te worden; waar om wy van dezelve hier niets zullen bybrengen, dan eeniglyk, dat *Gy* ook met deze allen byzonderlyk het oog gehad hebt op de ontdekking van dat berugt geheim in de Vroedkunde, het geen wy thans, volgens *Uwe* gunſtige toeſtemming de eer hebben *U* aan te bieden, en op te dragen; terwyl wy ons daarenboven verzekert houden, dat wy *U* ook hier door een zonderling genoege geven; want het kan dog niet anders wezen, of *Gy* zult zekerlyk, nevens ons, onder de gelukkigſte Tydſtippen van *UW* Leven, de ontdekking van een geheim, dat ſlegts onder weinigen, en voornamentlyk onder onze Land-en wel

bizonder Stad-genoten ten minſten meer dan ſeſtig jaren bezeten is, met het uiterſte recht geern willen rekenen.

Hebben wy, *Wel-Ed. Hoog-Gel. Heer*, dan te zamen geen billike redenen, om onze ſchuldige dankplicht te betuigen, en te oeffenen omtrent het ALBESTIERENDE OPPERWEZEN; daar het HEM behaagt heeft, ons door zyne Goedheid ten dien einde te ſparen, en die Edelmoedigheid te ſchenken, op dat wy veragtende eene belagchelyke Barmhartigheid, (die zekerlyk door een langduriger verberging, van 't geen ons nu vry ſtaat te openbaren, doorſtralen zoude, in de geneigtheid tot het voordeel van eenige weinigen, ten nadeel van een talloze menigte, die 't zelve nut met evenveel recht eiſchen kan,) en niet vrezende voor de pylen der bitze nyd, noch vergiftigende laſter, (die *U* zoo wel dan

ons

ons als een zwarte wolk over 't hooft hangt, en zekerlyk treffen zal) naar middelen zouden uitzien, en die in 't werk ſtellen, op dat wy in ſtaat geſtelt wierden, om door de openbaring van dit te lang bewaart geheim, voor 't gantſche Nakrooſt van onzen gemeenen Stamvader nuttig te wezen, en het zelve, ('t zy nogtans zonder opgeblaazen waan, of ydele roemzucht gezegt) als aan ons lieflyk te verbinden; zoo hoog dog hebt *Gy* dit willen ſchatten in een Uwer doorwrogte werken, ter handleiding, en nut der Leergierige Jongelingſchap Uwer zorge aanbevolen, in den Jare 1747. uitgegeven: Boven dit, betuigen wy gewilliglyk voor 't Oog der gantſche Wereld, dat wy, ſchoon wy, zoo haaſt de Dood, tot ſmart voor velen, ons den zeer Ervaren Vroedmeeſter, onzen zeer Geliefden Vriend, den Heer JOANNES DE BRUIN ontrukt

 had,

had, op middelen zyn bedagt geweeſt, op dat wy het door Hem nagelaten geheim der Vroedkunde, dat het zogenaamde van *Roonhuizen* is, magtig wierden, daar toe des te heviger zyn aangeſpoort door Uwe laaſt gehoudene Redenvoering; want wanneer wy door 't gerugt vernamen, dat *Gy* in dezelve over *de Onbetaamelykheid der Geheimverberging in de Geneeskunde* gehandelt hadt, wierden wy met een brandende luſt bevangen, om dezelve inte-zien, dat ons ook ſpoedig gelukte, en wy kunnen geenzints ontveinzen, dat 'er een Vuur in onzen Boezem wierd ontſteken, toen wy met opmerking de bondigheid, kragt, en nadruk van Uwen bewyſtrant onder het lezen, en overdenken gewaar wierden; wat wonder dan, dat Wy, die waarlyk meenden, dat *Gy* allen door dezelve zoude overtuigt hebben, niet ruſten konden, voor

dat

dat wy op de een, of andere eerlyke wyze, want andere verwerpen wy, de gelukkige bezitters wierden van eene Konſtgreep in de vooral hier te Land zo noodtzakelyke Vroedkunde; hoe zouden wy dan niet, die *U*, en met recht, als onzen *Aanvoerder* tot dit werk aanmerken, van allen voor ondankbaren gehouden worden, zoo wy deze onze onderneming aan iemand anders, dan aan *U* hadden willen toeeigenen, te meer, daar wy velen, en verſcheiden andere redenen, die ons of in 't gemeen, of in 't byzonder aangaan, zouden kunnen ophalen, als beweeg gronden tot hetzelve, dog hier van wilden wy ons liefst af houden, op dat wy zelf van de ſchyn van Vleizucht, by zulke gelegenheden meer dan te gemeen, mogten kunnen vrygeſproken worden, en het duidelik bleek, dat wy niets zoo zeer tot ons doelwit ſtellen, dan de eenvouwige waarheidt.

Neem dan *Wel-Ed. Hoog-Gel. Heer*

Heer deze onze aanbieding, nevens onze perzonen gunſtig aan, en zyt onze Beſchermer, en Verdediger, waar aan wy geen reden hebben te twyfelen, dewyl in deze allen een naauwe Overeenſtemming onzer Gemoederen is openbaar geworden, dat ons ook goede hoop geeft, dat *Gy* ons altoos met Uwe ons dierbare Vriendſchap zult gelieven te vereren: Leef Lang, *Wel-Ed. Hoog-Gel. Heer*, ten nutte van het Gemeene beſt, tot Aankweking, en verderen Opbouw der Kunſt, tot Heil der Noodlydende, ten Welzyn van Uw Huis, tot Vreugd van alle Braven; deeze onze onderlinge daad zy tot een Spoor, en Prikkel voor alle Geheimbezitteren ter ontdekking van het zelve ten Algemeenen nutte. Wy onderſchryven ons met de uiterſte Hoogachting.

Wel-Edelen Hoog-Geleerden Heer,
Uwe Onderdanige Dienaars,
JACOBUS DE VISSCHER,
EN
HUGO VAN DE POLL.

VOORREDEN.

Dus ziet Gy dan eindelik, Recht-geaarte Huisvaders, na het verloop van zoo veel eeuwen, door het Alwys bestier der Goddelike Voorzienigheid, het gelukkig Uur geboren, ter gelegenheid van de algemeene ontdekking eener voor byna een' Eeuw, slechts by weinigen, en meest onze Landgenoten, en wel byzonder in de Stad onzer inwoning alleen bekende, dog tot nu toe te naauwkeurig bewaarde Handgreep in de Vroedkunde, waar door de Angst, en Weên, die 't Kraambedde van Uwe Tedergeliefde Echtgenoten menigmaal hebben doen zuchten, en kermen, merkelik zyn verzacht geworden, en een der moejelikste, dikwerf voorkomende, en buiten deze Konstgreep voor Moeders en Kinderen, of voor een van beiden gevaarlikste schoon natuurlike Barenswyze licht en

en dragelik geworden, en buiten eenig gevaar gestelt is: dit getuigenis hebben dog alle de Geheimbezitters van deze zoo zeer nuttige behandeling gegeven, en door de dagelikſche ondervinding beveſtigt, ſchoon zy dezelve niet anders te werk konden ſtellen, dan in zulke gevallen, die van alle andere Vroedmeeſters, indien men ſlegts eenige weinige voorvallen met regt uitzonderen mag, onder de zwaarſte, en dodelikſte zyn getelt geworden.

Wie is 'er dan, die lochenen kan de betaamlikheid, billikheid, en nootzaakelikheid der ontdekking van zoo een geheim, dat ſchoon eenvouwig, nogtans groter moet geſchat worden, dan al wat ooit in de Vroedkunde op eenige waarde is geſtelt geweeſt? Wat ſtraffen zouden wy ons dan niet rechtvaardig op den hals halen, indien wy, het geen ons nu vry ſtaat te openbaren; Wat!... indien wy, dat geen, tot wiens ontdekking wy ons onderling verbonden hebben, de gantſche beſchaafde Wereld, die 'er zoo veel Jaren agter een na gereikhalſt heeft, langer hadden willen onthouden? Wie is 'er dan zoo onzinnig, dat hy ons gedrag in deze voor onbetaamlik zoude durven uitkryten? Wy handelen hier immers geheel overeenkomſtig met on-

zen

zen Pligt, en ons Beroep: van ons word zoo wel dan van anderen gevordert, dat wy, al wat in ons is, ten algemeenen nutte moeten opofferen, naar de mate van het geen ons gegeven is, en hier toe mogen wy niet alleen, maar moeten zelfs geen gelegenheid laten voorby glippen, die daar toe gunſtig geoordeelt word; ja wy zyn zelfs verpligt, allen onzen vlyt daar henen te rigten, opdat wy voordelig konnen wezen voor onze Evenmenſchen, en dat niet zoo zeer voor die, welke byzonder onzer zorg zyn aanbevolen, maar voor allen hoe wyd, en verre ook van ons afgelegen, dewyl zy allen tot een en dezelfde Maatſchappy behoren, wiens Welvaart te behartigen, en voor te ſtaan, naar 't Regt der Natuur, de nootzakelike Pligt is van ieder Lid derzelve, waar door ook alle nutte Konſten, en eerlike Wetenſchappen niet alleen regt geoeffent kunnen worden, maar die Aanwas, Verbetering, en Luiſter verkrygen, die zy naar hunne waarde verdienen, welke nooit regt gekent kan worden, zoo lang dezelve onder weinigen niet ſlegts beruſten, maar ook verborgen gehouden worden: De ondervinding heeft ons dit geleert, zelfs omtrent het heilzaam

Werk-

Werktuig, dat wy nu openbaar maken, want, om niet al de belagchelike verbeeldingen, die men van het zelve gemaakt heeft, nog al de lasteringen, waar mede men deszelfs bezitteren overladen heeft, optehalen, zal het genoeg zyn, eniglik te zeggen, dat velen, en zelf Geoeffende Mannen in de Konst, zig verzekert hebben gehouden, dat deze gantsche Geheimbezitting maar een louter verdigtzel was, gesmeed om den roem en winst van deze Konstenaren te doen aangroejen, daar nu de ontdekking leert de wezentlikheid, en de heilzaamste nuttigheid van 't zelve, zoo 't wel bestuurt word: Wy voorzien ook niet ongegrond, dat de Eenvouwigheid van dit Werktuig een goede gelegenheid verschaffen zal, om in andere gevallen, de onnodige ontslag verwerpende, dit veilig rigtsnoer te volgen, waar uit een gantsche reeks van nuttigheden voor 't Menschelik geslagt dat dog, zoo lang het hier op Aarde omswerft, aan gebrek en ongemak zal onderhevig zyn, te wagten staat, het geen de betaamlikheid van ons doen nog des te kragtiger bevestigt: ook kan, het geen wy vast stellen, dat dezen, en geenen tegenwerpen zullen, namentlik, dat wy, door de

de ontdekking van iets, dat van zoo veel belang is, en niet dan met de uiterste kundigheid en omzigtigheid moet behandelt worden, dikwerf gelegenheid zullen geven, dat 'er een schadelik en schandelik misbruik van gemaakt worde, ons geenzints beletten, staande te houden de betaamlikheid van dezen onzen handel, het geen ons ook niemant, die naar billikheid oordeelt, betwisten zal, wanneer hy overweege, dat het zelfde met even veel regt gezegt kan worden van al, wat ooit in de Genees- of Heelkunde ontdekt is, of zal worden: Alle Tyden hebben dog geleert, dat 'er altoos onder de Oeffenaars van deze Konsten, onwetende, oneerlike, ja hun eigen gewisse geweld aan doende, en eigenbaatzugtige Lieden gevonden zyn; dan moest 'er nooit iets zyn ontdekt geworden; maar wie is 'er, die stellen durft, dat men het Heil der Menschen, om des ondeugtswille, moet voorby zien? Neen, waarlik, het is, onzes bedunkens, hier zoo verre af, dat, hoe meer de onkunde, en oneerlikheid als op den Throon zitten, het des te meer gevordert word van ervarene, en eerlike Mannen, dat zy alle hunne kragten inspannen, en zig te zamen als ver-

binden, om over de onwetenheid te heerſchen, en de oneerlikheid te vertreden, dat beſt geſchied door bevlytiging ter vermeerdering van Wetenſchap, en door betoning van zyn eigen belang te ſtellen beneden dat van het gemeen. Ons dus gezuivert hebbende van den blaam van onbetaamlikheid, zal het ons niet moejelik vallen, die van onbillikheid te boven te komen.

Zulken moeten onbillik te handelen geoordeelt worden, die iemands regt, dat is, het geen hem, of door Natuur, of door eenige andere regtvaardige verkryging, toekomt, tragten te betwiſten, of te ontweldigen, zonder een wettige, en dringende reden, waar door wy verſtaan dat oogmerk, waarom een verſtandig wezen volgens de regelen der wysheid genoodtzaakt werd eenig goed einde langs de beste wegen magtig te worden.

Wanneer men nu deze ſtelling, gelyk men waarlik toeſtemmen moet, goet keurt, volgt van zelfs, dat wy door de ontdekking van dit geheim niets bedreven hebben, dat den naam van onbillikheid verdient, het geen wy ligtelik van ſtuk tot ſtuk zouden kunnen bewyzen, indien wy niet voorzagen, dat wy ons dan onmogelik

lik zouden kunnen onthouden van eenige uitdrukkingen, die niet, dan ongenoegen zouden verwekken in den Geest van onze Bestryderen, die wy liefst op het zagst, en bedekste ten aanzien van nydige gemoederen willen behandelen; dog op dat wy ook hier in niet geheel in gebreken blyven, zullen wy alleenlik dat bybrengen, het geen wy oordelen, dat ons van niemand, die maar eenig oordeel bezit, kan tegengesproken worden: Daar zullen 'er zekerlyk gevonden werden onder die, welken niet gewoon zyn te oordelen zoo 't betaamt, en welker getal het grootste is, die ons beschuldigen zullen van onbillikheid, om dat zy zig verbeelden, dat wy door de ontdekking van dit geheim de bezitteren van het zelve eenig nadeel toebrengen; dat kunnen wy ook in 't geheel geenzints ontkennen, dog wanneer wy beschouwen, dat dit gering nadeel geen de minste evenredigheit heeft met het voordeel dat duizend duizenden daar door genieten kunnen, menen wy zekerlik niets onbilliks te bedryven, maar zoo te handelen als onze pligt van ons vordert, ja wy twyfelen geenzints, of zy zelf, die hier door eenig nadeel lyden, zouden het

zelve met ons toeſtemmen, zoo eigenbelang hunnen ogen niet verblindede, want wy houden ons verzekert, dat zy, zoo zy maar ter loops hebben ingezien al de drangredenen, die de *Hoogleeraar*, met Wiens naam dit ons werk op 't Voorhoofd pronkt, in zyne laaſt gehoudene Redenvoering bybrengt, en tot welke wy niets gewigtiger kunnen toedoen, zekerlyk hun gemoed overtuigt zullen moeten wezen, dat wy ontrent hun niets onbillyks bedreven hebben; ook willen wy, ter nader beveſtiging, hier nog opregtelyk byvoegen, dat de tegenwoordige Oeffenaars van dit Geheim ook by ons, als by anderen den naam van regtgeaarte Zonen der Konſt verdienen, omtrent welken wy onze agting en genegenheid openlyke betuigen, waarom wy ook gemoedshalven, niet kunnen nog willen nalaten, hun aan een iegelyk aantepryzen, en wel vooral in het werk der Verloskunde, dat twee van dezen, wy menen de Heeren Albertus Titsingh en Rynier Boom nu eenen geruimen tyd op het voetſpoor van hunne Meeſters A. Boekelman, en onzen geëerden Vriend de Bruyn met alle kundigheid gelukkiglyk hier

hier ter ſtede geoeffent hebben; wy denken ook, dat niemand zoo onvoorzigtig zyn zal, van zich liever aan Nieuwelingen, dan aan zulken ervarenen overtegeven; waarlyk indien zy het tegendeel deden, en hun eenig ongeluk overkwame, het zoude niemant anders dan hun zelfs kunnen geweten worden; en deze onze Waarſchouwing behoort des te meer klem te hebben, als komende van zulken, die door deze ontdekking betoonen, dat wy waarlyk het welzyn der Noodlydende zoeken, en die ons derhalven verpligt rekenen te waken voor hun welzyn, dewyl ons niet onbekent is, dat 'er zekerlyk velen, vuilgewinshalven, zich nu meer dan ooit ter oeffening der Vroedkunde zullen overgeven, die ook mogelyk niet nalaten zullen breed op te geven, als of zy nu alles, wat tot de verloskunde nodig is, bezaten; dog wy bidden u, laat uw niet verleiden Lichtgelovige Nederlanderen, (Gy dog raakt ons in het byzonder) door 't Swetzen, en Schoonſpreeken van Weetnieten, Schandvlekken in de edelſte Konſt, beſt te kennen aan hun Kwaadſpreeken van bekwame Konſtenaars aan eigen Loftuitingen, en ydele beloften; laat U niet bedrie-

gen, bidden wy U nochmaals, want wy verzekeren U, en Gy kunt het uit het lezen der volgende beſchryving gewaar worden, dat het Geheim, 't geen wy thans Openbaren, maar een eenige Handgreep in de Vroedkunde behelſt, die alleen maar kan geoeffent worden omtrent een Welgekeert Kind, dat in de Geboorte met het Hooft als onwrikbaar geklemt ſtaat, hoe zoude dan deze, ſchoon in dit geval de grootſte, die men ooit heeft kunnen uitdenken, en om hare eenvouwigheid, minſtgevaarlyke, ja wiskunſtige werking, alle lof te boven Steigerende Handgreep, een Middel kunnen wezen, om iemand geheel en al bekwaam te maken in al de delen der Embryulcie, in welke iedere byzondere legging van het Kind in, of gedeeltelik buiten de Baarmoeder, (en deze legging is wonderlik, en op byna onnadenkelikke wyzen verſchillende) een byzondere kundigheid van een welgeoeffend Vroedmeeſter vereiſcht; waarlik zoo het ergens waar is, hier is het een volſtrekte waarheid, dat het al geen Meeſters zyn, die zich voor Meeſters uitgeven.

Hier mede zouden wy het bewys der billikheid van ons doen kunnen eindigen, dog,

dog, vergun ons, dat wy 'er nog iets byvoegen.

Zoude ooit het Menschelyk Geslagt in 't Algemeen eenig genot van dit Geheim hebben, zeker het was dan nodig, dat het door den een of ander ontdekt wierde. Maar daar was geen mogelikheid, ten minsten geen zekerheid, om het ooit uit de handen van deszelfs Bezitters, en vooral deszelfs Oefenaars, zoo lang zy, en hunne kinderen, en verder nageslagt leefde en op 't Vaderlik voetspoor volgde, te ontwringen, dan of by toeval, of op gezach, en beloning der Hooge Overigheid; doch dan hadde het noch vele Jaren in het duister kunnen blyven liggen; de toevallige ontdekking, byna onmogelik, om de zorgvuldige bewaring, door belang, door eden en plegtige verbonden beveiligt; zoude nimmer dan door vele proeven gestaaft, zekerheid, en 't recht gewigt aan het Geheim gehouden werktuig gegeven hebben; en hoe langer zy Bezitters van 't zelve met hum Nakroost gebleven waren, des te minder zouden zy zig door Gezag, of beloning der Overigheid hebben laten overhalen; wat onbillikheid hebben wy dan bedreven, door de Openbaring van

 dat

dat Geheim, 't welk wy wettig door inkoop zyn magtig geworden van eenen, straks nader te vermelden, die niet langer verbonden was, het bedekt te houden, en die geheel hier toe oversloeg, dat het ruchtbaar gemaakt wierde, en dat wy het de Geheele Wereld mededeelden ten nutte van allen zich in zoo een geval, daar deze Konst te stade komt, bevindende Vrouwen? Hierom hebben wy, zoo haast het ons gelukte Bezitters van dit Geheim te worden, voor zoo verre onze bezigheden, ons eenige snipper-uren overlieten, ons ook gehaast, het zelve Wereldkundig te maken, eensdeels, om dat wy vreesden, indien wy vertoefden, mogelik door het een of ander ons voornemen mocht zyn ontdekt geworden, waar door wy dan in het zelve konde gedwarsboomt zyn; ten anderen, waren wy, even voor dit ons gelukte, door 't zamenspreking met onze Geëerde Konstgenoten, ontwaar geworden, dat 'er mogelik ter eeniger tyd gelegenheid konde geboren worden, ter ontdekking van dit Geheim, dewyl 'er onder de Bezitters van het zelve ook zulke gevonden worden, die het of in 't geheel niet, of niet dan na verloop van nog

vele

vele Jaren, indien hunne leeftyd zoo lang gerekt wierd, konden werkſtellig maken; waardoor wy konden zyn verhindert geworden ons byder oogmerk te bereiken, want het is ook met deze onze toeleg, om den goeden naam van onzen Ouden Vriend, den nu Zaligen Heere JOANNES DE BRUIN te vereeuwigen: hierom hebben wy alles zelf voor onze Boezemvrienden verborgen gehouden, op dat niets mogt uitlekken, en wy vertrouwen, dat hunne beſcheidenheid, ons dit niet ten kwade duiden zal, noch onze gulhartigheid, die 't zout der Vriendſchap is by hun zal in verdenking brengen, dewyl de regelen der voorzigtigheid ons dit leerden; ook is het hier door veroorzaakt, dat deze verhandeling minder beſchaaft, dan zy mogelyk zoude geweeſt zyn, zo ons meer tyd was vergunt geworden, te voorſchyn komt, terwyl wy alle nader opheldering geern overgeven aan zulken, die de praktyk der Vroedkunde zelfs Oeffenen, welken wy daar toe veel bekwamer achten te zyn dan ons, die dezelve ſlechts by beſchouwing kennen, waarom wy ook hun allen verzoeken, ons te verſchonen, indien wy, in 't geen 'er van ons by gedaan is, want

anders zyn wy ten vollen van de zekerheid, en volmaaktheid der Beſchryving van 't gebruik dezes werktuigs overtuigt, mogten gedwaalt hebben, te meer daar het ſlechts alleen onze toeleg geweeſt is, om, zoo eenvouwig het mogelik ware, het Geheim te ontdekken, waar toe ons de nootzakelikheid van het zelve voor het gantſche Menſchdom gedrongen heeft, dat een der wezentlikſte Hooftredenen ter billiking van ons beſtaan is, waaromtrent wy ons noch een weinig zullen moeten bezig houden.

Dat 'er voor den nietigen Sterveling niets beminnelikker, niets boven alle zyne bezitingen dierbarer geſchat kan worden, dan het leven, moet van een iegelik, die welgeſtelde zinnen heeft, overtuigende worden toegeſtemt. Hier uit vloeit dan ook voort, dat al, wat in ſtaat is, om dat leven aantekweken, te onderhouden en beſtendig te maken, en om het zelve, wanneer het gevaar loopt, en aan 't kwynen, of vergaan is, te redden, op te beuren en als te vernieuwen, van allen met regt moet op eenen hogen prys geſtelt worden; en zoo men dit door eenige middelen, van wiens onfeilbaarheid men

zich

zich verzekert houden kan, ziet verrigten; dan mag men die nootzakelik noemen, dewyl men deze ontberende, al dat heil moet missen, doch dezelve bezittende gelukkige deelgenoten van het zelve worden kan; ook is het de plicht van allen, wier beroep het medebrengt, om voor het leven en gezondheid der Menschen hunnen tyd, en kragten te verslyten, dat zy alles in het werk stellen, om zulke middelen te bekomen, die tot zulke hoge eindens dienstig zyn, en dezelve bekomen hebbende die ten nutte van allen medetedelen, want zoo deze hier omtrent nalatig zyn, volgt het van zelf, dat al de onheilen, die uit de modderpoelen van onwetenheid, luiheid, onagtzaamheid, roekeloosheid, agterhoudenheid, en meer andere van dit zoort op wellen, niemant dan hun kunnen te lasten gelegt worden; en wanneer hier door het leven onmiddelik gevaar moet lopen, hoe groot en verfoejelik moeten dan alle deze ondeugden niet gerekent worden, wier grootheid tot verbaastheid toe gestadig aangroeit, wanneer men dezelve niet volkomen vry kan keuren van opzettelik, en met voorbedagten raad bedreven te zyn. Onder alle de gevallen, die in de

Ge-

Genees- of Heelkunde voorkomen, zyn 'er geen, die met naaukeuriger oplettenheid, bedaartheid, tederheid, kundiger, nog zekerer behendigheid verdienen in agt genomen en behandelt te worden, dan die, welke de Vroedkunde aan de hand geeft, hier dog is het niet zelden te doen om het leven van twee of meer Menschen, namentlik van Moeder en Kinderen, en dat in de zwaarste omstandigheden; want breng u eens te binnen de bange Barensnood, die zoo strelend verzagt word, door de geboorte van een of meer gewenste Kinderen; zoo 't geluk al wil, dat de Moeder in gevarelike Baringen het leven behoud, wat naare droefheid moet haar niet bevangen, wanneer zy gewaar word, dat zy vrugteloos zoo veel smarts heeft moeten door staan, en zig berooft ziet van den wensch harer ziele, van de vrucht hares buiks, die alleen haar wedom kon verzagten; en hoe moet dit alles niet vermeerdert worden, en haar gemoed in regtvaardigen toorn doen ontvlammen, wanneer zy begrypt, dat dit alles aan gebrek van Konst moet worden toegeschreven; en gebeurt het, gelyk de ondervinding, helaas! dageliks leert, dat zy onder 't Baren

den

den laaſten adem uitblaaſt, wat naare treurgalm vervult dan niet het huis, wanneer een Man en Kinderen zig van een Vrouw en Moeder op 't onverwagts berooft vinden, niet zelden door kwalik geoeffende Konſt, of door gebrek van dezelve; dog hier by laten wy dit beruſten, dewyl een ieder de droevige gevolgen van zoo een treurig lot genoegzaam kan nagaan, en zelfs hier uit reets beſluiten de nootzakelikheid der ontdekking van alles, wat hier toe eenige hulp toe kan brengen, dog hoe meer hy dezer zaken kundig is, des te ſchrikkelyker zal hem hier omtrent alles moeten voorkomen. Vergun ons, dat wy eenige proeven bybrengen, en oordeel dan zelf over de nootzakelikheid der ontdekking van zoo een heilzaam werktuig. Wie is 'er, die zonder afgryzen na kan gaan alle de geweldige werktuigen, die eeuwen agtereen, uitgedagt en gebruikt zyn, in de verloskunde, meeſtentyd tot nadeel van Moeders en Kinderen? Wy bekennen, dat meerder ervarenheid by later tyden hier in veel verbetering heeft toegebragt, en wat den tyd, dien wy beleven, betreft, dan moeten wy 't Menſchdom, by de vorige vergeleken zynde, on-

eindig gelukkig noemen, dewyl deze Konſt door de Wetenſchap en naarſtige Schranderheid van yverige, en voor des Menſchen welvaart ſteeds zorgende Mannen, zeer verre gevordert is, zoo dat de beſten onder de Konſtenaren het verloſſen van Kinderen, zelfs by de moeilike Baringen zonder het behulp van eenig werktuig en ſlegts met hunne handen verrigten, eenige weinige gevallen, en dan wel in doden vrugten uitgezondert, waar door veel onheils geweert word, dat egter nog groot genoeg mag gerekent worden, door de mishandeling van onkundigen en waanwyzen, die naar de leſſen der ervarene niet horen willen, daar zy deze verwerpende dikwerf in de plaats van verloſſers, Menſchenmoorders worden. Dit bygebragte ziet voornamentlik op de behandeling der Vroedkundigen omtrent kwalik gekeerde Kinderen; dog dat de meeſte moeilikheid aan allen gegeven heeft is de verloſſing van een wel gekeert Kind, wanneer het zelve met het Hooft tuſſchen de Schaambeenderen van de Moeder onwrikbaar vaſt geklemt ſtaat, het zy zulks veroorzaakt zy door een vernauwing, of andere kwade geſteldheid van die en andere

Been-

Beenderen die het Bekken in het Vrouwelik Lighaam uitmaken; het zy door de grootheid en vaſtheid der Beenderen des Bekkeneels, of eenige andere misgeſtalte van het Hoofd des Kinds, dat in de geboorte geklemt ſtaat; het zy de reets genoemde oorzaken te zamen vereenigt; het zy anderen, hoe genaamt, daar toe gebragt kunnen worden; hoe dit ook zy, de gedurige ondervinding heeft door de droevigſte gevolgen aan alle plaatzen geleert, dat 'er dikwerf geen dodeliker omſtandigheid voor Moeder en Kind dan deze uitgedagt kan worden; ook loopt de goede naam van een kundig Vroedmeeſter in dit geval het grootſte gevaar, en waarlik niet zonder reden, want beſchouw eens met ons hoe den meeſten tyd van hun hier omtrent gehandelt is, en gy zult het gezegde met ons moeten toeſtemmen. Een Vroedmeeſter, hoe ervaren en kundig hy ook wezen mooge by zoo een geval ter redding geroepen zynde, konde noch voor weinig Jaren geleden, niets anders uitrichten, dan dat hy, wilde hy zyn gewiſſe niet moedwillig bezoedelen door Kindermoord, dien tyd afwagtede, tot dat hy zig genoegzaam konde verzekert houden, dat het

Kind

Kind dus in de geboorte geklemt ſtaande geſtorven ware; dog ook hier omtrent worden de zekerſte tekenen niet gevonden, dewyl de ondervinding geleert heeft, dat zulke Kinderen, ſchoon 'er al veel uiterlyke blyken van hun Dood tegenwoordig waren, een of meer dagen daar na nog geleeft hebben; daaren boven moet het uitſtel zelfs hun den gewiſſen doodtſteek toebrengen; en hoe dikwils heeft men niet gezien, dat dit zelve voor de Moeder gevaarlik ja doodelik geweeſt is, waarom de overwegingen der Vroedmeeſteren hun dikwils een beſluit hebben doen nemen, om met toeſtemming der nabeſtaande handen aan 't werk te ſlaan, en 't Kind, hoe het daar ook mede mogt geſtelt zyn, te verloſſen, op dat ten minſten de Moeder by het leven mogt behouden blyven, maar voor het Kind bleef geen hoop meer over, dewyl, het zy het Kind dood ware, of niet, dog geen andere middelen by verre de meeſten bekent waren, dan die het breken des Bekkeneels van het Kind, op dat het door den vernaauwden weg langs welken men het dan nog met geweld trekken moet, mogt doorſchieten, konden bevorderen, waar toe men Meſſen, Schaaren,

ren, Boren, Zagen, Haken en Tangen, en wat des meer is, (ô! wat yzelyke werktuigen voor een tedere en mogelik nog levende vrugt, en hoe gevaarlik voor de zagſte en ligt kwetsbare delen van het Moederlik Lighaam!) heeft uitgedagt, en gebruikt eeuwen agter een, van welken huiden ten dage ten minſten by eenige der voorzigtigſte Vroedmeeſteren, de Tangen meeſt gebezigt worden, die van dezen, en geenen onder hun, by de Konſtenaren genoeg bekent, en kortheids halven hier niet te vermelden, op veelerly wyzen verandert, en verbetert zyn geworden, tot zoo verre, dat in Engeland, en Vrankryk Vroedmeeſteren gevonden worden, die verzekering geven, dat zy door behulp van de by hun verbeterde of uitgevonden Tangen, in ſtaat zyn om Kinderen, die, als gezegt is, voorkomen, levendig, en zonder eenig letzel van de Moeder aftehalen; doe hier nog by, dat een hunner door behulp van een Tang, of zonder dezelve met den vinger op eenen dog alleen by hem bekende wyze, een Band weet te brengen om het Hooft of Hals van het Kind, waar door hy voorgeeft onbeſchadigt te verloſſen in het genoemt geval:

Daar zyn 'er, die vastſtellen, dat de berugte *Chamberlans* door behulp van de nu genaamde Engelſche Tang al hunne gelukkige verloſſingen zoude gedaan hebben, dog hier aan kunnen wy ten vollen geen geloof ſlaan, om dat wy ook de verloſſingen in zo een geval met die tang zo zeker en veilig niet ſtellen kunnen, als *Chamberlan* zelf van zyn werktuig opgeeft, het geen de ondervinding ook geduriglik tot dezen dag toe beveſtigt heeft, en verder onder den Goddelike zegen, zo wy hopen, beveſtigen zullen, want wy houden het met de meeſten voor waarheid, dat het *Roonhuiſiaanſch geheim* het zelfde is met dat van *Chamberlan*, het geen, gelyk wy in de volgende verhandeling denken te betogen, zo veilig en wiskunſtig in zyne werking bevonden is, dat het alle andere werktuigen zo verre overtreffende is, als het aangenaame licht de naare duiſternis te boven gaat. Het zal derhalven niet nodig zyn, dat wy meerder omhalen ter beveſtiging der nootzakelikheid van de ontdekking, van zoo een geheim, waar door men op alle plaatzen, indien het kundig en voorzigtig gebruikt word, nu in ſtaat geſtelt is om het leven van duizenden, buiten

ten dit geheim in de waagſchaal geſtelt zynde, te behouden. Wy twyffelen ook geenzints, of wy hebben uwe nieuwsgierigheid ter beſchouwing van zo een nuttig, en heilzaam ſtuk zo opgewekt, dat het u byna onmooglik is geworden, u zo lang aftehouden van het onderzoek naar het zelve, tot dat dit ons voorberigt van u zal doorlopen zyn; dog matig u zelf nog een weinig, en ſta ons toe, dat wy nog iets iets ter betoging van al het gezegde bybrengen; en voor u, zo veel het nodig is, openleggen, hoe wy ons in deze ontdekking gedragen hebben. Op dat wy, eindelik, allen, het zy Vriend, of Vyand, indien zy maar beſcheidenheid oeffenen willen, overtuigend doen toeſtemmen, dat de nootzakelikheid van het in de volgende verhandeling beſchreven werktuig deszelfs ontdekking vorderde, het geen de betaamlikheid, en billikheid van onzen handel ontwiſtbaar beveſtigt, zal het niet ondienſtig zyn, dat wy de zekerheid dezer van ons bepaalde nootzakelikheid opregtelik ten toon ſpreiden, en bewyzen.

Schoon nu de Tangen by velen in gebruik gebragt zyn, worden 'er egter niet weinigen onder de Vroedmeeſters gevon-

den, die van de oude aangenomen gewoonte, ſchoon zoo nadelig, niet afgaan willen, het zy, om dat zy van de Tangen, of deszelfs regt gebruik geen genoegzame kennis hebben; het zy, om dat zy de behandeling van dezelven in het reets dikwerf gemelt geval niet voldoende vinden, het geen wy veilig beſluiten moogen uit de handelwys van de Heeren. PAULUS DE WIND, en JACOB VAN DIEDEN, waarlik Flonkerſtarren in de Heelkunde, welke beiden, na dat zy in Vrankryk de Vroedkunde geleert, en daar zoo wel dan hier te Land geoeffent hadden, ten bewyze, dat zy geen genoege vonden in de Werktuigen van hunne Meeſters, voor een goede ſomme gelds het Roonhuiſiaanſch Geheim gekogt hebben, en na het zelve zyn te werk gegaan, dat den Heere VAN DIEDEN, eenen zeer korten tyd heeft mooge gelukken, dewyl hy tot Droefheid; voor alle Noodlydende in den bloei zyner Jaren door de alverſlindende Dood weggeraapt is; en ter ſterker beveſtiging van de onbekwaamheid der Tangen, munt boven allen uit 't gedrag van den genoemden Heere PAULUS DE WIND, wiens naarſtigheid, en yverzugt,

om

om ten nutte van het gemeen, zyne zonderlinge gaven aanteleggen, duidelik gebleken is, by de bekentmaking op 't bevel der *Edelmogende Heeren*, *Staten van Zeeland*, van het by zyn Ed. uitgevonden inſtrument, om Kinderen met het Hooft in de geboorte geklemt ſtaande, zonder nadeel voor dezelve, en voor hunne Moeders, ſpoedig te redden. Deeze kundige Man, (van wiens opregtheid wy ten vollen overtuigt zyn, als die zyn Ed. reets van onze Academie Jaren zeer wel gekent hebben, en met wien wy altoos vriendelik hebben omgegaan) getuigt in zyne wel kleine, dog doorwrogte verhandeling, tot titel voerende *'t geklemd Hooft geredt*, dat die Tangen, welken van hare uitvinders, en eenige anderen zoo ſterk aangeprezen worden, en die zelfs zoo veel opgeven van de gelukkige uitwerkingen, door dezelve verrigt, (het geen men ook met geen genoegzame grond loochenen kan, te meer omdat hy zelfs zegt in een geval zulk een geluk gehadt te hebben.) voor 't grootſte gedeelte onbekwaam zyn ter uitvoering van dat, waar toe zy geſchikt waren, of omdat zy in 't geheel te lang zyn, of om dat de bogten van dezelve te

groot, te breed, en te dik zyn, en 'er dus een onmogelikheid gevonden word, om 't gebruik der zelven by een geklemt Hooft werkſtellig te maken, ten minſten had zyn Ed. dit by eigen ondervinding geleert, waarom hy zig genootzaakt vond, als geern willende al het zyne ten nutte van 't gemeene welzyn opofferen, alle zyne vermogens in te ſpannen, op dat hy een dienſtiger Werktuig mogt uitvinden; en is in deze zyn waarlik loffelyke pogingen ook niet geheel verydelt geworden, zoo als een ieder uit 's Mans eigen Schrift, hier niet niet nodig te herhalen, genoeg afnemen kan, dog wy denken zekerlik, dat ook dit zyn werktuig, ſchoon het inderdaad voor het beſte mag gerekent worden buiten het *Roonhuiſiaanſche*, hem zelf niet genoeg voldaan moet hebben, dewyl hy niet lang geleden met zynen Broeder thans hier ter Stede de Geneeskunde oeffenende, het Roonhuiſiaanſch Geheim van den Vroedmeeſter BOOM gekogt heeft op de gewoone voorwaarde van ſtilzwygen, het geen hy te voren opentlik gezegt had, ja ook getoont heeft, niet te willen bezitten op eene anderen wyze, dan om het aan allen bekent te maken; dog dewyl hy een aan-

aangeboren zugt bezit, om wetenſchappen te vermeerderen, en daardoor het Menſchdom ten nutte te wezen, heeft hy liever, dewyl hy geen kans zag, om dat Geheim anders ooit Meeſter te kunnen worden, zyn eerſtgenomen opzet verlaten, en daardoor, zo het ons met velen onzer Kunſtgenoten toeſchynt, middagklaar getoont, 't geen wy zoo even gezegt hebben, dat het van hem uitgedagt werktuig zo goed niet is, als hy zig wel verbeelt had, al het welke met het voorgaande bewyſt de zekerheid van het nootzakelikke in de ontdekking van het geheim, dat wy nu voor het oog der geheele Werelt openleggen, want allen die het zelve ooit regt gebruikt hebben getuigen, en bewyzen met duizende voorbeelden, dat het al de vorige inſtrumenten zeer verre te boven gaat, dewyl het zelve nooit nalaat eenen goeden uitſlag te weeg te brengen, wanneer het wel en op zynen tyd van eenen ervarenen gebruikt word; men brenge hier niet tegen in, dat het *Chamberlan*, dien wy de uitvinder van dit Geheim denken geweeſt te zyn, zelf in Parys in den Jare 1670. gebeurt is, dat hy het Hooft van 't Kind heeft moeten laten zitten, en de Vrouw

zien ſterven; maar wie zal alle de omſtandigheden, die daar toen mogten by geweeſt zyn, naar vereiſch kunnen verhalen; het is ons ook bekent, dat voor weinig Jaren in deze Stadt eene Vrouwe in barensnood zynde van een welgekeert, dog met een geklemt hoofd in de geboorte ſtaande Kind, van twee onder de voornaamſte Vroedmeeſteren, die bezitters van dit geheim waren, naar langdurige marteling, is verlaten, en gerekent geworden voor onredbaar, dog dezelve is egter op aanrading van vrienden, en bekenden daar na ſpoedig, ſchoon van een dood Kind, verloſt geworden door onzen Vriend JOANNES DE BRUIN, die naar zyne gewone zedigheid, niet dan traag, hier toe te bewegen was, dewyl hy de vorige voor zeer kundigen in dit werk erkende; doe hier nog by, dat 'er geen menſchelik werktuig gevonden word, waar omtrent men niet nu, of dan eenige mislukking ondervonden heeft; egter dit is zeker, dat een werktuig des te meer geſchat moet worden, hoe men veiliger, en zekerder met het zelve in zulke gevallen, waar toe het geſchikt is, werken kan; en zulks mag men met alle waarheid zeggen van de tot nu zo zeer verbor-

bor-

borgen gehouden Machine, want een ieder onpartydige weet, en duizend levendige voorbeelden bevestigen, dat wy hier niets bybrengen, dan het geen met de waarheid van ons gezegde overeenstemt, waar aan geen geringe kragt bygezet word, wanneer men gadeslaat, dat onzen ouden Vader DE BRUIN, in den tyd van twee en veertig Jaren agthondert Kinderen, die met het Hoofd in de geboorte geklemt stonden, levendig met het *Roonhuisiaansch* werktuig gehaalt heeft, zo als zyne eigenhandige aantekeningen, die onder ons berusten, te kennen geven, aan welk getuigenis niemandt, die dien eerliken Man gekent hebben, geloof weigeren kan, en al waren 'er geene andere bewyzen voor de nootzakelikheid van de kennis dezer voor het gantsche Menschelike geslagt zo zeer nuttige Handgreep, men zoude nogtans met geen lof genoeg van dezelve kunnen spreken, dewyl men veilig besluiten mag, dat, ware dit middel niet bekent geweest, dit groot getal, zo niet geheel, ten minsten voor verre het grootste gedeelte, deerlik zoude zyn gesneuvelt, daar nu velen der zelven nuttige leden zyn geweest, of nog zyn, of worden kunnen voor de

te zamenleving; maar dat nog verder gaat, Wie is 'er die reden heeft, om te twyfelen, of allen de anderen, dien dit geheim niet onbekent geweest is, hebben in hunne pra-ctyk een gelyk geluk ondervonden? het geen men na de ontdekking niet langer be-twisten zal, dewyl men nu niet slegts op een getuigenis, dat voor allen van ver-dagtheid niet vry te pleiten was, maar by gedurig herhaalde ondervinding bewaar-heid vinden zal, dat 'er van al den tyd, dat deze Machine in onze Stad is in ge-bruik geweest, duizende het lieve levens-ligt, dat anders van hun nimmer zouden zyn beschouwt geweest, genoten hebben; en dit getal van deze gelukkigen groeit des te sterker aan, als men in overweging neemt, dat de Vroedmeester DE BRUIN veel minder Kinderen op deezen wyze ter Wereld gebragt heeft, dan velen van zyne Medegenoten, want ook hy heeft, dat doorgaans het lot van eerlike lieden, en die in stilte zonder veel ophefs van zig zelf hun werk met nedrigheid verrigten, be-vonden is, dikwerf door afgunst, en an-dere wederwaardigheden als werkeloos ge-weest, tot eenige weinige Jaren voor zyne dood, in welken hy meer heeft uitgevoert,

dan

dan in veele voorgaande Jaren, zo dat wy niet misrekenen zullen, indien wy voor yder Vroedmeester, die deze manier van werken kundig was, en nog is, zo hy het zelve maar agt Jaren beoefent heeft, agt hondert Kinderen tellen mogen, het geen des te meer geloof verdient, wanneer wy in aanmerking nemen, dat een dezer toen hy nog maar zes à zeven Jaren, dus gewerkt had, zig verwonderde, dat het getal der Kinderen door Meester DE BRUIN gehaalt zo klein ware, dewyl hy het zelve in die korten tyd reets te boven gong; en wie weet niet hoe ROGIER VAN ROONHUIZE, CORNELIS BOEKELMAN, en de Hoog-Leeraar FREDERIK RUISCH, hier ter plaatze in dit geval zyn beroemt geweest? schoon de laastgenoemde getuigt, de Vroedkunde slegts vier Jaren, dog zeer overvloedig, geoefent te hebben, zo dat 'er niemandt gevonden zal worden, die ons zal willen tegenspreken, dat door deze geen vier en twintig honderd Kinderen op die gezegde wyze zouden geboren zyn geweest, voeg nu by dezen de twee PLAATMANS Vader en Zoon, ANDRIES BOEKELMAN, en de meergemelde TITSING en BOOM, en gy zult U gerust mogen verzeke-

zekeren, dat door allen te zamen in den tyd van niet meer dan ruim zegtig Jaren, naar onze rekening, voor 't minst over de zeven duizend Kinderen levendig zyn geboren, die anders zekerlik zouden zyn in de geboorte gesmoort geweest; daar blyft dan geen twyfel overig, of het is ten uiterste nootzakelik, dat deze Konst niet langer verholen blyve, dewyl 'er niets dan nadeel voor zeer velen uit te wagten staat, daar in tegendeel het voordeel, dat uit de ontdekking van dezelve voortspruit, groter zyn moet, dan men zig eenigzints verbeelden kan; weshalven wy ons vleien iets verrigt te hebben, dat geen edelmoedig hart ten kwaden duiden kan, waarom wy niet nalaten kunnen enige melding te maken van de wyze, op welken wy aan dit geheim gekomen zyn. Wy, welken van den tyd onzer Academie-Oeffeningen af, tot nu toe Broederlik met elkanderen geleeft hebben, koesterden altoos in ons dat gevoelen, dat het geen eerlik gemoed betaamde, iets te verbergen, dat den Lyderen konde ten nutte zyn, het geen wy ook niet nalieten by vele gelegenheden rondborstig te openbaren, daarenboven was het altoos onze zugt, eniglik om 't

groote

groote heil, dat wy daar uit voorzagen, dit geheim der Vroedkunde rugtbaar te mogen zien, dog hier toe vonden wy voor ons den weg geheel onnaakbaar, tot dien tyd toe, dat het Godt behaagde onzen goeden, en ouden Vriend DE BRUIN door de dood tot zig over te nemen: deze even verſchenen zynde, ſtelden wy alle onze vermogens te werk, om 't gewenſchte magtig te worden, waar toe wy veel hoop hadden, dewyl het ons bekent was, dat de Overledene, zo als hy aan een onzer kort voor zyn afſterven belooft hadde, aan zynen Schoonzoone den Heere HERMANUS VAN DER HEIDE, het *Roonhuiſiaanſch Geheim* met een volledige beſchryving van deszelfs gebruik overgegeven had, met beding, om daar mede zo te handelen, als meeſt overeenkomſtig ware met het algemeen welzyn, ook blykt het duidelik uit een zyner aantekeningen, dat hy wel dulden wilde, dat het door den druk wierde gemeen gemaakt, dewyl hy in deze zig dus uitdrukt, *indien gy myne Schriften wilt laten drukken, moeten zy van een goed en kundig Vriend wat verſchikt worden*, en waarlik hier toe menen wy de naaſten te mogen gerekent worden, dewyl wy door lang-

langdurige vriendſchap, en verpligting aan Vader DE BRUIN, (dus wilden hy zeer geern genoemt zyn) als verbonden waren; ook behaagde dit wel het meeſt zynen reets genoemden behuuwt Zone, en deszelfs Echtgenoot Mejuffrouwe GEERTRUIDA DE BRUIN, zyne oudſte, en van agt kinderen de enigſte overgeblevene Dogter, welke beide op 't ieverigſt daar op uit waren, dat dit geheim op 's Vaders laatſte wil voor 't gemeene nut ontdekt wierden, en wel door ons, zo als zy ons met veel tederheid betuigden, wanneer wy op den negenden July des Jaars 1753. door inkoop van hun het bewuſte magtig wierden; Wie ziet in dit alles niet een wonderlik beloop van zaken naar 't wys beſtier van Gods Voorzienigheid? Wie kan ergens een voordeliger overeenſtemming van gemoederen gewaar worden? Hier ziet gy den Wenſch van eenen Vader volbragt door zyne Kinderen, met behulp van zyne en hunne Boezemvrienden. Lof verdient den Ouden Man om zyne Edelaartigheid, die hy mogelik by zyn leven lang te voren zouden betoont hebben, ware hy niet door plegtige verbonden gedrongen geweeſt ſtil te zwygen; niet minder Lof verdienen ook

zyne

zyne Kinderen; hun Vaders wensch was geen bevel; derhalven waren zy niet verpligt, om het rugtbaar te maken; ook konden zy, als de Kunst niet Oeffenende, (want de Heer VAN DER HEIDE is een voornaam Koopman hier ter Stede) met minder kwetzing van hun gemoed, als immer Genees of Heelkunst Oeffenaars doen kunnen, tot hun groter voordeel dit Geheim aan verscheidenen, die, indien zy daar toe liefst wilden overhellen, van hunnen Ouden Vader met namen beschreven waren, verkogt hebben; dog zy, van God mildelik gezegent, hebben met veragting van alle anderen onze voorslag goedwillig aangenomen, waar toe ook geen geringe gelegenheid gegeven heeft, dat hunnen eenigste, en Oudste Zoon (gelyk nog een tweede dog jong gestorven) van zynen Groot-Vader door deze Geheim gehouden Konst ter wereld gebragt is. Meerder willen wy hier niet byvoegen, op dat wy in geen eigen Lof vervallen zouden, en om dat al het overige, dat wy zouden kunnen zeggen, van een ieder niet behoeft geweten te worden; eeniglik willen wy hier nog kortelik byvoegen, hoe onze DE BRUIN aan dit geheim gekomen,

men zy ; en eindelik bewyzen , dat het geen wy hier openbaar maken zonder tegenſpreken het geheim is, dat doorgaans met den naam van den Heer ROGIER VAN ROONHUISEN opgeciert wordt, dat door hem zelf aan de BRUIN geleert is, en het welk zyne Kinderen ons zonder enige agterhoudenheid hebben overgelevert.

De Chirurgyn, en Vroedmeeſter JOANNES DE BRUIN, wierd uit deftige Ouders te Saandam geboren, op den 26. November des Jaars 1681. en is jong ouderloos geworden zynde, door de zorg der Voogden, over hem door zyne Ouderen geſtelt, beſteed geweeſt by eenen Apothecar hier woonagtig; dog dit was van eenen korten duur; het zy dat zyne genegenheden meer overhellende waren tot de Heelkunde, het zy zyne Voogden zulks voor hem niet voordelig vonden; weshalven hy in den Jaare 1690. ter behandeling der Heelkunde wierd overgeven, onder de leiding van den Chirurgyn GOVERT VERPOORTEN, van welken hy, nadat hy twee volle Jaren by dezelve met lof zynen tyd uitgedient had, ter verder bekwaammaking overgegaan is in den dienſt van den Heere ROGIER VAN ROON-

HUISEN zeer beroemt Doctor in de Geneeskunde, Chirurgyn en Vroedmeester in deze Stad, wiens onderwys hy met lof, en volkomen genoege genoten heeft van den eersten May des Jaars 1700. tot den maand van December des Jaars 1703.; in dit zelfde Jaar, den 24ste December, wierd hy, naar voorgaande examinatie, toegelaten ter beoefening der Heelkunde, in welke hy zig altoos pryswaardig gekweten heeft; dog inzonderheid behaagde hem zeer dat gedeelte der zelve, 't welk men de Vroedkunde noemt; en waarlik hier toe was hy als van de Natuur zelfs geschikt, want allen, by wien hy ooit bekent geweest is, moeten getuigen, dat hy zig by de noodlydende Vrouwen, door zyne inschiklikheid, zagtzinnigheid, zedigheid, vriendelikheid, medelydenheid en meer andere goede hoedanigheden, niet alleen zeer bemint maakte, maar zelfs wierden zy in den uitersten nood voor hem byna nooit met vrees bevangen, dewyl hy haar altoos wist in te nemen, en op goede gronden te troosten in hun lyden, door de zekere hoop, die hy haar gaf, van haar te zullen helpen, waar aan zy by na nooit twyffelden, dewyl hy te opregt van aart

was, om moedwillig te bedriegen; daar en boven was zyn Lighaams gestalte tot dit werk zeer voordelig, zynde hy van een middelbaare groote, en klein van handen; zodat men met regt zyne verkiezing moest goedkeuren; en dat des te meer, als men overweegt, dat hy toen gelegenheid had, om daar in meer dan ooit te kunnen vorderen, want zyne laatste Meester R. VAN ROONHUISEN, wiens laatste leerling hy ook geweest is, was in dit stuk meer dan anderen zeer uitmuntende, als bezittende met den Hoog-Leeraar RUISCH en den Chirurgyn C. BOEKELMAN het zo dikwerf reets aangehaalt geheim, het welken men zegt, dat zy zouden geleert hebben van de CHAMBERLANS, wanneer zig dezelve hier ter stede ophielden, en eenige lessen over de Vroedkunde gaven; ook is het genoegzaam zeker, dat zy dat zelve niet dan voor eenen goede somme gelds gekregen hebben, en onder verband van stilzwygenheid, dewyl het anders onmogelik ware, dat het zo lang zoude zyn verborgen gebleven, en dat wel zelfs by de Landgenoten van de genoemden CHAMBERLANS, die waarlik meer dan al de andere verbergers van dit geheim

heim daar door minagting, schoon zy anders roemwaardig zyn, verdienen, dewyl zy zelf zo nuttigen zaak voor hunne Landgenoten, strydig met de loffelyke gewoonten der Engelsche Natie, die het beste steeds voor die van hunne Landaart zoeken, schuil gehouden, en ons 'er deelgenoten van gemaakt hebben. Dit alles by onzen toen Jongen Vroedmeester wel bekent zynde, en te gelyk dien yverzugt bezittende, om alles zo veel het mogelik ware te weten, wat tot deze Kunst vereischt wierd, heeft hy nevens den Chirurgyn PIETER PLAATMAN, die ook een Leerling van den Heer VAN ROONHUIZEN was, op den 21. Maart des Jaars 1709. een verband aangegaan met den Hoog-Leeraar FREDERIK RUISCH, Doctor ROGIER VAN ROONHUIZEN, en den Chirurgyn CORNELIS BOCKELMAN, waar in de laast genoemden zig plegtig hebben verbonden, om aan DE BRUIN en PLAATMAN zonder enige agterhouding alles te leren, wat hun in de Vroedkunde bekent was, mits dat zy zig verbonden, de conditien in dat contract gestelt, en hier niet nodig te melden, stiptelik te zullen nakomen; het geen ook van hun beiden ten minsten, dat

wy zeker weten, van onzen Vriend DE BRUIN getrouwlik is nagekomen. En wat wonder dan, dat hy zo een ervaren Vroedmeester geweest is, daar hy door zulke voorname Mannen was opgelegt. Den 12 Mey in den Jare 1710. heeft hy als Vroedmeester de eerste Vrouw verlost, en hy getuigt, dat hy in den tyd van twee en veertig Jaren, in welken hy dat beroep neerstig en getrouw geoeffent heeft, agt hondert Kinderen die met het hooft in de geboorte geklemt stonden, levendig, onder Gods zegen met het Roonhuisiaansch Werktuig ter Wereld gebragt heeft; als ook, dat het getal der Kinderen op eene andere wyze door hem gehaalt niet minder moet gerekent worden dan het voorgaande. En zekerlik, gelyk wy reets gezegt hebben, zoude hy nog veel meer verrigt hebben, waare hem de verfoeilike nyd van wangunstige Konstgenoten, waar mede zy hem niet zelden tot hun eigen schande vervolgt hebben, daar omtrent niet in den weg geweest, dog in deze gedroeg hy zig, gelyk het een eerlik gemoed, dat zynes onschulds zig bewust is, betaamt, zeer geduldig, schoon niet gevoelloos, want het is ons niet duister gebleken, dat deze

kwel-

kwellende verdrietelikheden zyne gezondheid, die hy anders, naar de maate der moeitens, die aan dit zwaarwigtig beroep vast zyn, in een goede mate bezat, gekrenkt hebben, zodat hy schieliker op een, en sterker dan te voren, van eene Catharrale borstkwale overvallen wierd, welke hem ook eindelik zo sterk heeft aangetast, dat hy naar een bedlegering van weinige dagen ontslapen is op den 23 January dezes Jaars 1753. tot droefheid van allen, die hem regt gekent, of zyne behandeling ondergaan hebben; dus leeft zyne goede naam by ons in zegeningen, terwyl zyne ziele zig verlustigt in 't eeuwig zalig genot der Hemel Heerlikheid, waar van men zig, om zyne Godtvrugtigen wandel, volkomen mag verzekeren.

Hy heeft een Leerling nagelaten, namentlyk den zeer kundigen Chirurgyn en Vroedmeester REINIER BOOM, van welke te voren melding gemaakt is, die reets twee waarlyk lofwaardige Mannen, deze tot nu toe geheime konst, op de gewoone voorwaarden, medegedeelt heeft, namentlyk de Heeren PAULUS DE WIND Doktor in Geneeskunde &c. &c. te Middelburg in Zeeland; en deszelfs Broeder GERARDUS DE

WIND, thans hier ter plaatze de Genees-kunde oeffenende; ook heeft FRANS VAN ROOY zeer ervaren, en handig Heelmee-ster hier woonagtig die kort voor de Dood van den Jongen Heere PLAATMAN het geheim van hem geleerd hadde, ter volma-king de handleiding van den evengenoemden Vroedmeester R. BOOM genoten; zodat voor deze onze openbaarmaking deze zo nutti-ge kunstgreep eniglik berustende was on-der ses perzonen, van welken vyf hier, en een te Middelburg woonagtig zyn; tot dit sestal kan men als eenen sevenden, dat niet weinig den luister der Vroedkunde vermeerdert, toevoegen den Heere BART-HOLOMEUS HERMANNUS DE MOOR eenen der voornaamste Geneesheren van onzen tyd, indien het berigt, 't geen wy daar van gekregen hebben, en waar aan wy geen geloof weigeren durven, waar zy; dus mag ook GOUDA roemen op een dub-bel geluk, om dat zy met raad en daad bystand kan ontfangen van eenen, dien wy met allen, die hem regt kennen, in deze verre boven onzen Lof schatten; deeze zoude het Geheim verkregen hebben van A. BOE-KELMAN. Hier uit blykt, dat niet alleen verre van ons afgelegene landen, maar zelfs veele van onze naburen, door deeze

geheimhouding tot nu nu toe zyn versto-ken geweest van het genot van een zo veel heil toebrengend werktuig, het geen de verhaasting der bekentmaking van het zelve des te nootzakeliker stelt; en op dat 'er geen schyn van twyfeling aangaande de waarheid van onze ontdekking mogt o-verig blyven, zullen wy eindelyk over-gaan tot de bewyzen van de egtheid, en zekerheid van alles, wat wy reets aangaan-de het *Roonhuisiaansch Geheim* gezegt heb-ben, en in de volgende verhandeling kla-rer aantonen zullen. Het werktuig, dat wy daar beschryven; en het gebruik van het zelve, dat wy dan ook openbaren zul-len, zyn ons in de tegenwoordigheid van Notaris, en getuigen op de plegtigste wyze overgegeven, door den Heere HERMANUS VAN DER HEIDEN, en des zelfs Huisvrou-we GEERTRUIDA DE BRUIN, enige nage-laten dogter van den Chirurgyn en Vroed-meester JOANNIS DE BRUIN, met die ver-zekering, dat dit instrument dageliks door hunnen Vader was gebruikt geweest, en wat de beschryving van het gebruik van het zelve belangde, dat dezelve zo volkomen was, als dezelve door hunnen Vader verze-gelt, en van hun nooit geopent, aan hun was nagelaten, en dat zy niets hadden agter ge-

houden van al wat tot de Vroedkunde, en wel inzonderheid tot het geheim van den Heere ROGIER VAN ROONHUIZEN behoorde, maar dat zy in tegendeel dit alles aan ons hebben overhandigt met een volkome overgifte, om van dat geheim zodanig gebruik te maken als ons ten algemenen nutte zoude te raden worden, welke verzekering zy des gerequireert wordende prezenteren met Eede te bevestigen. Dit meenden wy U Geliefde Landgenoten, om wiens wlllen wy dit eerst in onze Moedertaal hebben willen rugtbaar maken, te moeten voorberigten; wy wenschen hartelyk, dat deze onze toeleg voor *U*, en voor alle Volkeren mag gezegent, en gelukkig zyn, en dat alle geheim bezitteren mogen uitgelokt worden hunne verborgenheden, ten algemeenen nutte te openbaren; en alle Genees of Heelkunde oeffenende mogen afgeschrikt worden, om te staan na Geheimen ter verberging; maar aangezet mogen worden, om alles in het werk te stellen, ter ontdekking van nuttige geheimen, (want de meeste zyn onnutte, valschelik verdigte, en tot 's Menschen onheil uitgedagte beuzelingen) ten algemenen welzyn, door den Goddelyken zegen!

HET

HET ROONHUISIAANSCH GEHEIM, IN DE VROEDKUNDE ONTDEKT.

Dewyl wy thans voornamentlyk voor ervaren Meesters in de Verloskunde ſchryven, en wy eeniglyk hier door ten welzyn van het Algemeen, de tot nu geheim gehouden Konſtgreep, om een geklemt Hooft te redden, door den Heere Rogier van Roonhuize hier te land eerſt geoeffent, en voortgeplant, en daarom ook met alle billykheid naar zynen naame genoemt, voor het oog der geheele beſchaafde Wereld ten toon ſpreiden, zullen wy in deeze verhandeling zeer

kort kunnen te werk gaan, naardien wy onzes bedunkens, niets anders hebben te verrigten, dan eerstelyk, dat wy nauwkeurig deomstandigheden, in welke deeze konst té stade komt bepalen; en ten anderen, dat wy duidelyk aantonen de wyze, langs welke men moet te werk gaan, zal men zyn oogmerk door deze Handgreep, in het bepaalt gaval, gelukkiglyk bereiken: En opdat dit door ons op het best, en egts geschiede, kunnen wy geen beter rigtsnoer volgen, dan het geen ons aan de hand gegeven is door den Vermaarden Vroedmeester JOANNES DE BRUIN, die niet alleen een bezitter van dit geheim geworden is door mondelinge onderrigting van den Heere VAN ROONHUIZE zelf, maar die ook als met 'er hand tot de beoeffening van het zelve door hem is geleid geworden, doordien hy in den Jaren 1708 en 1709 met deezen zynen Meester veele verlossingen gedaan heeft, inmiddels genietende het onderwys van den zeer beroemden Hoog Leeraar FREDERIK RUISCH; en opdat naar zyn afsterven, deeze nutte wetenschap, door hem bezeten, niet mogt verloren gaan, heeft hy, schoon hy eenen wel geoeffenden Leerling naliet, ten overvloede zorg gedragen, nademaal hy, nadat hy het veilig voetspoor van zynen groten voorganger twee en veertig jaren agter een met alle vlyt, en naarstigheid gelukkelyk betreden had, ons twee afschriften, waar van de laatste in de Maand May van het Jaar 1752 geschreven is, heeft nagelaten, in zig bevattende een uitgebreid verhaal van de omstandigheid, waar in

de

deze konſt geoeffent word, en de wyze, op welke men van dezelve een goed gebruik kan maken; deeze twee afſchriften hebben wy met elkanderen naauwkeurig vergeleken, en in ordre geſchikt, daar by voegende eenige nadere verklaringe, op dat het des te aangenamer en verſtaanbarer wierde en deeze Konſtgreep lichtelyk zonder verder onderwys door wel bedreven handen konde uitgevoert worden; wy hebben ook daarom een nette aftekening van het Inſtrument, dat hier toe dient laten maken en hier agter aan gevoegt, naar dat, het welke meeſten tyd door hem gebruikt wierd, ſchoon hy 'er ons vier in alles aan elkanderen gelykende nagelaten had; by de overgaaf zoo van de afſchriften, als van de Inſtrumenten zelf, ook van zulken, die in andere gevallen te pas komen, en die wy ook, zoo het Gode behagen zal, voornemens zyn by eene andere gelegenheid medetedeelen, hebben wy, ter verzekering der egtheid, eene Notariale acte laten opſtellen, opdat wy ons van allen ſchyn van verdenking, als of wy haddenwillen bedriegen, zuiveren mogten, en opdat eenen iegelyk, zelf by den eerſten opſlag, alle minagting voor deze zo zeer eenvouwige Machine mogt ontnomen worden; want, ſchoon de Natuur by duizend gelegenheden klaarlyk toont, dat door kleine en zelfs voor die de zaken niet met behoorlyke oplettenheid in zien, veragtelyk voorkomende dingen, dikwerf de grootſte van haare werken verrigt, kan men egter naauwlyks geloven, dat de konſt, die, zal

zy

zy egt zyn de leiding der natuur opvolgen moet, door werktuigen van weinig omslag grote daden ter uitvoer brengen kan, en waarlyk dit is dikwerf van dit eenvouwig werktuig geoordeelt, want menigmaal hebben wy gehoort, dat die, welke eerst bezitters van het zelve wierden, waarlyk meenden, dat men hun om den tuin leideden, toen hun voor 't eerst dit geheime werktuig vertoont wierd, dewyl zy zig niet verbeelden konden, dat zy daar door zoo groot een meesterstuk immer zouden bedryven, als zy naderhand met 'er daad tot verbaastheid toe ondervonden, zoo als zy ook ons betuigt hebben, het geen ook kragtig dient ter bevestiging van de genoegzame volkomenheid van dit werktuig in die gelegenheden, waarin het moet in 't werk gestelt worden, tot welken wy nu aanstons zullen overgaan.

Wanneer de Vrugt uit een onzigtbaar klein beginzel, door het Moederlyk Bloed, en Sappen, die van het zelve afgescheiden en zoo door de Navelstreng, als door inswelging, invloejing, of indringing tot in het lichaam van de vrugt gebragt zyn, en daarin door een eigen en zonderlinge Omloop ter Voeding van het zelve naar vereisch verandert worden, tot haare volkomen rypheid, welke in den omtrek van negen Maanden voltooit word, aangegroeit is, (want in vrugten van seven of acht Maanden gebeurt zeer zeldsaam, zo niet nooit, het thans voorhanden zynde geval) word ze als gedrongen, om den naauwen kerker, waar in zy niet zonder smert, en ongemak onder 't hart van hare

Moe-

Moeder zorgvuldig omgedragen is, te verlaten, op dat ze in plaats van ademloos in 't Water dat evenredig naar de groote van het kindt afneemt, als een visch te leven, in eene ruimer lugt, adem moge halen, waar toe ze, dan eens vroeger, dan weder later, in de natuurlikste geboorte bekwaam gestelt word, door de omkanteling van het zwarer geworden hooft, of uit eenige andere oorzaak hoe genaamt, schoon niet volkomen bekent, dog zekerlik uit bepaalde Natuurwetten volgende, tot welke men dan als beweeg redenen brengen moge, eerstelik, de verzameling van uitwerpselen, uit de ter Voeding onnutte delen geboren, en zoo in de Maag, en Ingewanden des Buiks, als in de Waterblaas, en andere holle bewaarplaatzen des Lighaams opgelegt, waar zy eenigzints scherper worden, en dus de gevoelige Zenuwen, die zoo wel dan in volwassenen als getrouwe Wagters voor de welstant des tederen Lighaams waaken, prikkelen, en door eene verwonderlyke overeenstemming het gansche gestel ter geboorte in beweging brengen; ten anderen, kan men niet ongegrond onder deze redenen tellen, dat het lichaam des Kinds nu groter, en sterker geworden zynde, meerder, en als 't ware vaster voedzel ter onderhouding nodig hebbe, waar toe het als door een ingeschapen zugt tot zyne behoudenis gedreven word, tot welke de geboorte nootzakelyk vereyst word; daar en boven mag men met volleregt tot dit alles byvoegen, dat de Lyfmoeder, (die thans ten naasten by de gantsche holligheid des Buiks der moeder, van het Mid-

dil-

delrift af tot aan, en in het Bekken zelfs toe, vervult, waar door alle de daaringelegen in gewaanden zoo gedrukt, en in hunne legging verandert zyn, in welke na de verlossing dikwerf zwaare toevallen veroorzaakt worden, dat zy tot verwondering van kundigen hunnne gewoone werking verrigten) byna onmogelyk een verdere uitzetting, die met een verdikking van haare zelfstandigheid gepaart gaat schynt te kunnen leiden, 't welk veroorzaakt wordt door de verwydering der bloedvaten in het lichaam van de Baarmoeder door de aangroejing van de Vrugt, dat in het binnen vlies van het Ey, dat met zyne effene buitenzyde, overal, uitgenomen daar het door de Moederkoek met de Lyfmoeder vereenigt is, tegen de gladde en vogtige binne wanden van dezelve aanligt, opgesloten word gehouden, waar door het moederlyk Lighaam en voornamentlyk dat gedeelte van zelve, dat tot de baring dient, (in alles naauw overeenstemmende met de gesteltheid van het Kind, dat ook met de Moeder een gadelooze medelydenheid heeft) door de sterker, en geduriger beweging van de vrugt gevoeliger aangedaan, en en dus verwonderlyk naar die wetten, die daar in door den wyzen SCHEPPER gelegt zyn geschikt word ter loslating van die banden, die het tot nu toe zoo getrouw vastgehouden hadden.

Door deeze twevouwige verandering, zoo in het Kind, als in de Moeder, uit de gezegde oorzaken verwekt, word de verlossing, vooral wanneer ze te gelyk werkzaam zyn, en alles

wel

wel gestelt is, groteliks bevoordeelt, het geen thans een weinig uitgebreider van ons dient verhandelt te worden, waar omtrent wy de reets opgegeven ordre zullen tragten in het oog te houden.

Door de gezegde omwenteling of legging van het Kind, ('t geen te voren, schoon geen vast bepaalde, echter, gelyk veele proeven leeren, een geheel andere legging, dan de tegenwoordige, schynt gehadt te hebben in het Ey, het welke door de wonderlike buiging van het Lighaam des vrugts, dat thans een ovale gedaante uit maakt, aan alle zyden door het zelve gevult word) zakt het in de meest natuurlyke geboorte met het Hooft nederwaarts tot aan den mond des Lyfmoeders, en wel zoo, dat het aangezigt gekeert blyft naar de agterste delen des Moeders; dit zyn de Vroetkundigen gewoon te noemen de staat van een welgekeert Kind, dat men by het onderslaan kan gewaar worden, ja zelfs uiterlik bespeuren, dewyl de uitzetting des bezwangerde buiks daar door veel verandering ondergaat, die dan van boven als dunner geworden is, door dien het Hooft van de Vrugt nu dieper naar beneden, en in het Bekken begint neder te schieten, en door de persing, en gedurige pogingen tot de verlossing, de Baarmoeder aanzet, om zig los te laten, en alles in beweging te brengen, ter bevordering van het gewenste einde, tot bereiking van het welke 't gantsche Lighaam van de Barende Moeder medewerkt; deze word door

angst

angſt en weên, die de geſtadige neigingen des
Vrugts veroorzaaken, geparſt en gedrongen,
om alle haare kragten in te ſpannen, en te werk
te ſtellen, en wel voornamentlik, om de ſpieren
des Buiks, het middeldrift, en al wat tot de
Ademhaling betrekking heeft ter nederdrukking,
en voortzetting van de nu ter geboorte ryp ge-
worden vrugt, volgens de wetten van het wyslyk
geformeerde Lighaams geſtel, zoo te beſtuuren,
en kragtdadig te bewegen, dat de geboorte na-
tuurlyker wyze daar op volgen moet, die op
veelerly wyzen geholpen, en als verligt word,
zoo door de vermeerdering der ſnelheid van den
omloop des bloeds, en der Senuwſappen, (die
dikwerf in bloedryke te ſterk zynde de verlos-
ſing verhindert en door een aderlating gehol-
pen word, waar door de werking der ſpieren
verdubbeld, en aangemoedigt word; als door
de tuſſchenpozingen der Vlagen, waar door de
kragten vernieuwt, en de afmattende moede-
loosheid, indien het niet te lange duurt verzagt,
weggenomen word; maar boven al word de
bange Barensnood draaglyker gemaakt door de
bevogtiging der wegen, langs, en door welke de
vrugt moet doorgaan, en door de langzame
uitzetting der zelven; want wanneer de Barens-
tyd genadert is, ontſtaat 'er als een vloed van
Olyachtig, en Lymerig Vogt, nu en dan met
wat bloed vermengt, waar door de delen, die
nu te lyden ſtaan, als meer en ligter rekbaar,
en glibberig, en daarom ter doorlating bekwa-
mer geſtelt worden, de Baarmoeder zelf, die
zig

zig tot dezen tyd toe naauwkeurig gesloten heeft gehouden, verandert niet alleen van plaats, maar schikt zig ter ontsluiting, dewyl deszelfs mond nu ronder, zagter, en dunner begint te worden, door de perssing van de Vrugt nu nog in zyne vliezen, die ook door 't ingehouden water evenredig uitgezet blyven, besloten door deze aanhoudende drukking, vermeerdert door den aandrang des Lysmoeders en der spieren van de Buik, word dit van tyd tot tyd vermeerdert, zo dat ze eindelik begint te openen, door welke opening eerst een klein gedeelte der vliezen met hun water geperst word, 't welk gestadig, schoon nu eens trager, dan eens schielyker toeneemt, waar door deze gezegde opening allengskens verwydert wordt, en wanneer deze verwydering tot de groote van een Dukaton, kleine handbreedte, of zomtyds, en des te beter, (schoon 'er dikwerf op een kleine ontsluiting een spoedige verlossing volgt) nog meer gevordert is, dan staan de vliezen met het water als een ronde bol in de opening des Baarmoeders zo geperst, dat zy doorgaans, en op de minste aanraking, ja als van zelfs door de voorgenoemde perssende oorzaken geholpen, openbarsten, (daar Vogelen, en zelf de gekorven Dierkens, volgens de waarnemingen der Natuurkundigen hunne eijeren met den bek door pikken, en doorboren moeten) en het water met geweld uitdryven, dat ook ter bevogtiging en gladmaking der delen, die den doortogt voor het Kind verschaffen moeten, zeer dienstig is, waarom het in natuurlyke, en goede

 ver-

verlossingen meesten tyd gebeurt, dat het Kind ter zelver tyd door de Mond der Baarmoeder heen schiet tot in de schede, en dikwerf door deze tot buiten het Lighaam als met geweldt voortgestuuwt, en dus geboren word, tot al het welke de goede gesteltheid van Moeder, en Kind, en de Kragten van beiden, nevens de kundige, en voorzigtige behandeling van die, welke hier toe bekwaam geagt worden, alles toebrengen; en dewyl zulks niet in alle gevallen gevonden word, blykt het zeker, dat alle verlossingen, schoon zy al natuurlik in 't eerst voorkomen, zo gelukkig niet slagen; van alle deze zullen wy 'er thans een der voornaamste wat omstandiger beschouwen, en hoe men dezelve gelukkig redden zal, middagklaar aantonen.

Wanneer het Water dus als met eenen barst doorgebroken, of gelyk het ook menigmaal gebeurt, door een kleiner opening sluipende weg gelopen is, en de geboorte des Kinds daar op niet spoedig volgt, blyft het zelve, korter, of langer tyd in de geboorte staan, waar toe de hulp van een kundige hand, het zy ongewapent, of met eenig bekwaam Werktuig, als het de nood vereischt, voorzien, gevordert word, welk geval wy nu voornemens zyn te beschryven, en opdat dit door ons zoo 't behoort verrigt worde, zullen wy eerst net aantonen de ware gesteltheid, in welke men het Werktuig voordelig kan gebruiken, en daar na aantonen, de wyze, langs welke men met het zelve voorzigtig moet te werk gaan, mits dat wy vooraf

laten gaan de waare aanwyzing van de Machine, die hier toe dienstig is.

Het Kind, dat nu met het Hoofd, wiens aangezigt in de natuurlikste gesteldheid naar den rug van de Moeder gekeert is, (dog ook niet altyd regt, maar zomtyds op een der zyden ligt, en dikwerf niet met een uitgestrekte en vrye hals voorkomt, maar dikwerf met de Kin op de Borst, of een der armen rust, en nu en dan de navelstreng om den hals geslingert heeft) in de geboorte staat, konde nimmer, zelf op 't natuurlikst ter Wereld gebragt worden, zo niet de Wyze SCHEPPER de Beenderen des Bekkeneels in een ongebore Kind zo geformeert had, dat zy als over elkander heen konde schuiven, en zig dus zonder dat de tedre herssenen daar door hinder leiden schikken naar den vorm, door welke zy heen moeten, waar toe eeniglik helpt de verdeling der Beenderen des Bekkeneels in agt byzondere Beenderen, die dan nog ieder wederom op zig zelven verdeelt zyn, en daar en boven door openingen enkel met een vlies gedekt, en tusschen de Voorhoofds- en Wandbeenderen, als ook aan ieder zyde van het Agterhoofd gelegen, en met den naam van Fontanellen gedoopt, wyder van elkander afgehouden, en dus ter verkleining van het geheele Hooft geschikt wierden, want de Beenderen, die het bekken in het Vrouwelik Lighaam uitmaken, en in dezelve wyder van elkander, dan in de Mannen afstaan, konnen (indien men met zommige in den tyd der baring al eenige afwyking van elkander in de-

zelve toestand, en dat de overeenkomst tusschen Menschen en Dieren, want in de Schildpadden, is dit volgens *Zwammerdam* zeker, eenigzints schynt te willen lyden) ten minsten zo verre niet van een gerekt worden, dat zy het Hoofd des Kinds, zo het gelyk in volwassenen, als uit een been bestond, zouden kunnen doorlaten; hierom ontstaat 'er dikwerf een moeilyke baring, vooral van het eerste Kind, voornamentlik in bejaarde Vrouwen, en in zulken, die door Engelsche ziekte, eenige andere ongesteldheid, of van hun geboorte af aan een vernaauwt Bekken hebben, tot welke vernaauwing buiten tegenspraak veel toegebragt word door een voor cierlik gehouden wyze van kleding der jonge Meisjes, die wy alle regtschapen Moeders, die liever hunner Kinderen welzyn, dan een belagchelyke Mode beminnen, ten hoogste afraden, deeze bestaat hier in, dat men de Keurs of Ryglyven voor die jonge, en als wasch buigzame Kinderen te laag laat zakken, en te styf toehaalt, waar door met 'er tyd het Bekken noodwendig moet vernaauwt worden, waar door zy namaals zelfs Moeders geworden zynde voor zig zelf, en hunne Kinderen een gevaarlyke toestand verkrygen; dog dit is niet de eenige reden waar uit dikwils een moejelyke verlossing volgt, men moet deeze ook zoeken vooral in meer dan voldragen Kinderen, en wel meest in Jongetjes in de grootheid, en hardheid van het Bekkeneel, of eenige andere kwade hoedanigheid, gelyk daar is een Waterhoofd, of iets anders; boven dit word deze moejelyke ver-

verlossing zeer verzwaart, als deze oorzaken te zamen vereenigt voorkomen: Men verwonderen zig niet, dat hier niets gesproken word van de zagte delen, die tot de voortteeling in de Vrouwen geschikt zyn, deze kunnen ook veel verhindering toebrengen, dog in het geval, waar van wy nu handelen, moeten dezelve als oorzaken der moejelyke baring niet gerekent worden, het geen uit het zo aanstonds volgende duidelik blyken zal, schoon in bejaarde Vrouwen, en die veel gewerkt hebben, de taaiheid van den Mond des Baarmoeders volgens sommigen verhindering aanbrengen kan: Wanneer het Kind wegens de naauwte van het Bekken, de Groote en hardheid van het Hoofd, of uit beide deze en meer andere oorzaken vereenigt, na de uitvloejing van het Water, met het Hoofd in de geboorte staan blyft, word deszelfs staat van ogenblik tot ogenblik gevaarlyker zo voor zig zelfs, als voor de Moeder, want het Hoofd van het Kind, nu buiten de Baarmoeder, die thans over en agter het Hoofd geschoven, en zo verwydert is, dat ze met de Schede als eene opening uitmaakt, nedergezakt zynde in het Bekken, blyft met het Agterhoofd aan, of op den rand der Schaambeenderen rusten, (dat men voor de grootste en mogelik eenigste oorzaak der tegenstand houden moet) en word insgelyks ter zyde geknelt door de Heupbeenderen, en van agteren, dog niet altyd door het Heiligbeen, waar door het zo vast geklemt blyft zitten, dat het onmoogelik is, om of aan de zyde van het Hoofd, langs de Heupbeenderen,

 of

of aan de bovenkant by de Schaambeenderen iets te voelen, of iets tusschen het Hoofd en de genoemde Beenderen in te brengen, dog eeniglik vind men by deeze moejelyke gesteltheid in de Scheede, die nu kort, verwydert en als een snaar gespannen is, van agteren na en boven den Endeldarm doorgaans meer opening tusschen het Hoofd (het voorhoofd namentlik) en de beschreven Beenderen, die veeltyds wel een lid van een vinger lang is, door welke men langs het zelve (voorhoofd) naar boven wel iets inbrengen kan, 't geen men hier byzonder dient in agt te nemen, dewyl hier in een zeer voornaam gedeelte dezer Konstige verlossing gelegen is; Wanneer het Kind zo als wy nu beschreven hebben in de Geboorte staat, dan kan het niet gekeert worden (dat te doen is, wanneer het den Mond der Baarmoeder nog niet geheel doorgegaan is, en het daar en boven nog hoog in de Schede zit, en by veele gelegenheden, als van stuipen, zwaare bloedvloejingen, of anderzints nootzakelik geschieden moet) dewyl het door de Handen, voor welke ook geen plaats, om te kunnen werken, overgelaten is, onmoogelik te rugge kan gedreven worden, doordien ook (zo velen stellen) de vezelen der Baarmoeder alsdan reets meer te zamen getrokken, eenen veel te engen weg (die zoo gemakkelik als men zig verbeeld, en voor al in dit geval geenzints, om dat door de klemming van het Hoofd geen toegang tot dezelve opengebleven is, geopent worden kan) overlaten, het geen voor al plaats heeft in bejaarde, en door

door zwarer dan gewoone Lighaams Oeffeningen ſterker en vaſter geworden Vrouwen, in welke deze t' zamentrekking der ſpiervezelen des Lyfmoeders dikwerf zo groot is, dat daar door de Vrugt niet zelden in den doortogt belemmert word, en met het Hoofd reets geboren zynde gevaar loopt van om den Hals geknelt te zullen worden, dewyl ze zo haaſt het Hooft doorgelaten is zig tot elkander ter toeſluiting neigen, het geen de ondervinding menigmaal den Vroedmeeſteren heeft doen gevoelen, (*) en zo men deze hinderpaal konde uit den weg ruimen, de Klemming van het Hoofd maakt het geheel ondoenlik, dat van tyd tot tyd toeneemt, want de Vrugt dus in benaauwtheid gebragt zynde, en telkens meer en meer pogingen aanwendende om uit deeze vaſtknellende banden verloſt te worden, prikkelt de Moeder op veelerly wyzen aan tot haare hulp en voortſtuuwing, waar door deze willens en onwillens alle haare vermogens te werk ſtelt, om het teder wigt te doen verloſſen, waar door het Hoofd by elke vlaag gedurig dieper in het Bekken ſchynt te zakken, dog als deeze afgebroken worden, behoud het meeſt als weinig gevordert zynde (voor al in dit geval door de ſtuiting van het Agterhoofd op de rand der Schaambeenderen) zyne eerſtgenome ſtantplaats,

(*) Dit word niet van allen toegeſtemt, dewyl 'er gevonden worden, die mogelik met meer reden de knelling van de hand des Vroedmeeſters denken veroorzaakt te worden, door de t'zamentrekking der ſpiervezelen aan 't onderſte gedeelte der Schede.

plaats, en schoon het in der daad al zakt, daar door vergroot de Klemming in groote Hoofden des te meer, dewyl het dus lager, en in de naauwte van het Bekken, dat als een tregter is, en dus in zyne benedenste delen de meeste tegenstand, (schoon die wel enigzints door de uitwyking van het Staardbeentje verholpen word) ter baring veroorzaakt, nedergedrukt en dus ter verlossing moejelyker geplaast word, want het gebeurt dikwerf, dat het Hoofd door de aanhoudende Wêen, en daar uit ontstaande afzetting des Moeders, zo laag in het Bekken geperst word, dat 'er byna nergens opening over blyft om 'er tusschen te konnen komen, ja schoon 'er dan ter tyd een gedeelte van het Hoofd des Kinds gezien zoude kunnen worden, en 'er slegts een duimsbreedte doorzetting vereischt word ter doorlating van de grootste Diameter van het Hoofd, is egter de Moeder, schoon men zweren zouden, dat zy 't volgende ogenblik zal baren (en dat ook wel eens in sterke Vrouwen gebeurt) niet in staat om het een stroobreedte verder te doen voortgaan, want het Hoofd staat dan pal, en zo onwrikbaar tusschen de Beenderen van het Bekken en vooral tegen de Schaambeenderen geperst, dat het niet zelden door al de drukkingen, die het uitstaan moet, zig als platagtig vertoont; inmiddels worden al de wegen, waar van wy te voren gesproken hebben, door vermindering en gebrek der slymige vogten, en den afloop van het water, droog, waar door zy ook zwellen, en ontsto-

ken

ken worden, voor al zo zy te veel en te ruuw met onderslaan behandelt zyn, hier om worden zyn pynliker, en kunnen minder rekking dulden, en verhinderen dus, als men geen schielyke hulp toe kan brengen, de verlossing groteliks, 't welk ook gestadig toeneemt, dewyl Moeder en Kind door al dat Martelen als Afgemat zynde, de vlagen beginnen te verminderen, en niet zelden geheel en al op te houden, zo dat de Moeder nu geen aandoeningen van het Kind meer gevoelende ja byna zonder pyn zynde begint slaperig te worden, waar door ze beiden in gevaar gestelt worden zo 'er geen spoedige redding op volgt; deeze nu zyn de regte omstandigheden, waar in men met hoop van eenen goeden uitkomst het Werktuig van VAN ROONHUIZEN gekruiken kan, en moet; Ja hoe vaster het Hoofd tusschen de Schaambeenderen en de andere van het Bekken geperst word, des te zekerer is deszelfs werking, dewyl het uit glipt wanneer het Hoofd nog gints en herwaarts kan bewogen worden, weshalven men dan nog liefst alles moet in het werk stellen, op dat men het Kind, gelyk by kwade leggingen meest geschied, by de Beenen afhale, hier uit komt het ook dat een eerlik Roonhuiziaansch Vroedmeester veeltyds zegt, het zyn tyd nog niet te zyn om te werken, maar dat hy wagten moet, of om dat hy weet, dat de geboorte nog natuurlik zoude kunnen geschieden, of tot dien tyd, in welken het Hoofd vaster in de Geboorte geklemt staat, waar omtrent nog dient in aanmerking

genomen te worden, de waare legging van het Hoofd, zoo verre men die dan by het onderslaan gewaar kan worden: men bevind by het ondertasten, dat het Hoofd van het Kind, in de Natuurlykste legging, schoon zoo geklemt, dat het op, nog nederwaarts, nog aan de zyden te bewegen is, gemeenelyk aldus geschikt is, dat men met den top des vingers raakt tegen de Wandbeenderen, daar dezelven zig vereenigen met het Agterhoofdsbeen, en niet tegen de Fontanel, die ten grootsten deele tusschen de Voorhoofsbeenderen, en gedeeltelyk tusschen de Wandbeenderen van boven gelegen is, rustende de Fontanel in die legging op het Stuitbeen, (*) ook laat zig, zoo als even te voren gezegt is, by deze gelegenheid het Hoofd dikwerf platagtig voelen, dat de grootheid der knelling aanduit, of ook wel de zylingsche legging van het zelve; veeltyds puilt het geklemde Hoofd in de geboorte met een uitgeswollen hairigen tip voor uit ter groote van een gemeene stuiter, welke niets anders is dan de Huid, die door de op eenschuiving der geknelde Bekkeneels beenderen ruimer geworden is, en zig als van het Hoofd afscheidende in de gedaante van zoo een Bol uitzet, die dan eens groter, dan weder kleiner gevonden word. Wanneer het Kind dus, dat wel het meest gebeurt gelegen is, kan men met de *Roonbuisiaansche Machine* op het veiligste werken,

(*) Zie de verhandeling van den Heere P. DE WIND, het Geklemt Hoofd gered.

ken, dog dikwils legt het Hoofd wat op een der zyden gekeert, en dan is 'er, gelyk wy aantoonen zullen, meerder [illegible]gheid nodig, ook gebeurt het, dat het Kind met een om den Hals geslingerde Navelstreng voorkomt, welke strengeling men in dit geval dan eerst ontwarren kan, wanneer het Hoofd volkomen geboren is, waar toe, gelyk wy in ons voorberigt gezegt hebben, veele en verscheiden wegen, meer of min voor Moeder en Kind, voor of nadelig, naar de schranderheid en ondervinding der ontdekkers van dezelve, uitgedagt, en ten gemeenen nutte medegedeelt zyn, waaróm deze allen, welke zulks met zoo goede in zigten gedaan hebben, waarlyk lof waardig zyn, schoon de uitkomst niet altyd aan de verwagting beantwoord heeft, weshalven het ten hoogste nootzakelyk geschat moet worden de ontdekking van zoo een middel, dat in zulke zwaar wigtige gevallen van een zeker nut zyn kan, 't welke met het volste regt, gelyk zoo aanstonds blyken zal, gezegt mag worden van het Instrument, dat ter redding van het geklemde Hooft voor meer dan festig jaren in gebruik geweest is by den Heere ROGIER VAN ROONHUIZEN en deszelfs navolgeren, en dat men meent, (want volkome zekere berigten hebben wy tot hier toe daar van niet magtig kunnen worden) uitgevonden te zyn door de beroemde CHAMBERLANS Vader met drie Zonen vermaarde Vroedmeesters in Engeland, tot welk gevoele wy ook overhellende zyn, zoo, omdat een dezer in eene voorreden voor zynne Engelsche vertaling

van

van MAURICEAU verhaalt, dat by hun door Gods zegen en hunne naarstigheid uitgevonden waare een middel, om een vrouw in geval van het geklemde Hoofd te verlossen, zonder haar, of haar Kind eenig leet te doen, 't geen hun zeer beroemt gemaakt heeft, dog dit getuigenis kan men met zoo veel verzekering van de beste tangen niet geven; ten anderen weeten wy niet, dat het van een der *Roonhuisianen* tegen gesproken is, ook vinden wy in de afschriften van onzen vriend geen aanleiding om dit te ontkennen, en aan *van Roonhuizen* of eenen anderen de uitvinding toeteschryven, eeniglyk zegt hy hier omtrent, wanneer 't geval, gelyk beschreven is voorkomt, dan moet de Vrouw volgens de Konstige Handgreep van mynen Eerwaarden Meester ROGIER VAN ROONHUIZEN verlost worden, waar uit niet volgt, dat deze daar de uitvinder van geweest zy; boven dit zegt CHAMBERLAN ter zelver plaats, dat zyn werktuig de verlossing kan verhaasten, 't geen ook door *'t Roonhuisiaansch* kan verrigt worden, schoon wy dit niet dan by nood denken te moeten geschieden, want veiliger is het, als men door geen wigtige reden gedrongen word, de Natuur, die altoos best werkt ook dit groote werk over te laten, dan door zugt tot winst of roem, schoon men wel geen wezentlyk nadeel aan de lyderessen toebrengt, over dezelve te willen heerschen. Dit zy genoeg voor den kundigen en Eerliken Vroedmeesters tot verstand der bepaling van de omstandigheid, en tyd, waar in hy, onder Gods

ze-

zegen voordelig werken kan, en moet met het *Roonhuisiaansch* Instrument, tot welks beschryving wy nu over gaan.

Dewyl het beste kenteken der Waarheid in de Eenvouwigheid opgesloten legt, mag men van deeze *Machine*, schoon men op 't bloot gezigt van dezelve, zonder naderverklaring, niet zoude kunnen denken, dat ze zoo veel heil te weeg brengt, veilig besluiten, dat ze in staat is om dat uit te voeren, dat de ondervinding 'er van bevestigt, dewyl haar onder de eenvouwige werktuigen den eersten rang toekomt, want haar 't zamenstel en werking komt ten grootsten deelen overeen met dat werktuig, 't welk de *Mechanici* een Hef,-Hand-boom, of spaak noemen, dat van hun allen onder de minst te zamengestelde werktuigen gestelt word; ook is zy in haar werking onder de Hef-boomen, van welken 'er drie zoorten opgegeven worden, de eerste in ordre, als hebbende tot haar stut in 't midden de schaambeenderen, en aan haar eene zyde het Hoofd des Kinds als het Lighaam, dat door haar moet bewogen worden, en aan de andere zyde de hand des Vroedmeesters, die volgens de regelen der weegkunde, dewyl dan het steunzel in het midden is, een gelyke of wat meerder kragt gebruiken moet, dan de tegenstant van het Hoofd des Kinds, dat door hem eenigzints voorttrekkender wyze, moet nedergedrukt worden, het geen zoo aanstonds klarer blyken zal.

Het Instrument, dat ter redding van het geklemde Hoofd by de *Roonhuisiaanen* gebruikt word, be-

beſtaat uit een lankwerpig vierkant aan weerzyde omgebogen ruuw en wel beſmeed yzer, hebbende de Lengte van 10 duimen en $\frac{3}{4}$; de Breedte van 1 duim; de dikte zonder bekleetzel $\frac{1}{8}$ duim, en met het zelve in het midde $\frac{3}{8}$ duim, de Bogten, welke uit het middenſtuk; dat regt, en 4 met $\frac{1}{8}$ duim lang is, flaauwelyk omgebogen worden, zyn byna van de zelfde omtrek, welke aan de binne holle zyde gemeten zynde 3 en $\frac{1}{2}$ duim kromte, en circa $\frac{1}{2}$ duim diepte hebben op haar verſte afſtant; deeze yzere bogtige handboom moet aan alle zyde, en voor al aan de vier hoeken zeer naauwkeurig door vyling afgerond, en effen gemaakt zyn, op dat zy aan alle kanten volmaakt ſtomp zy, en dus door in ſnyding of indrukking geen letzel toebrenge; hierom worden de gedeeltens van dezelve, die de uiteindens der Bogten uitmaken, voor al aan de uitſtekende, ſchoon wel geronde hoeken belegt, met een op grof linnen geſmeerde Diapalm plaeſter ter lengte van een duim aan de binne zyde, het regte midden ſtuk, dat tuſſchen de twee bogten gelegen is, en met het welke de grootſte drukking tegen de Schaambeenderen geſchied, word geheel en al, insgelyks, dog dikker voor al in het midden, bekleed met de reeds genoemde plaeſter, waarom het ook daar een meerder dikte heeft; voor al dient 'er ook opgelet te worden, dat deeze plaeſters alle zeer gelyk, en zonder eenige plooi glad tegen het yzer aanleggen; na alle deeze omſwagtelingen, word het geheele inſtrument overtrokken

met

met dun en zagt honds leder, waar omtrent in agt dient genomen te worden, dat het zeer glad legge en dat de naden, waar mede het leder aan elkander moet gehegt worden, net en dun zy, en gelegen op de buitenste, dat is verheven zyde van de *Machine*. Ziet daar de waare beschryving van een werktuig, dat zoo veel jaren agter een zoo veel gerugts, inzonderheid onder Vroedmeesteren veroorzaakt heeft, en waar omtrent zoo veel verkeerde gedagten, en opvattingen, waar van de meesten uit kwaadaardigheid, nyd en lasterzugt geboren, en daarom niet waardig zyn om genoemt te worden, onder min of meer geoeffende ontstaan zyn, welke alle hier te lande tot walgens toe zoo bekent zyn, dat wy het onnut zoude rekenen, van dezelve iets meer te reppen, voor al nu wy dien blyden dag geboren zien, waar in wy aan allen, ten nutte der zwakke Sexe, dit groot geheim mogen openbaren, welks regt gebruik wy nu zullen tragten naauwkeurig aan te tonen; zonder dit zoude dog zelfs geen Vroedmeester weten, hoe hy 'er mede werken moest, ja zoo het hem zonder eenig vooroordeel immer was vertoont geweest, waarlyk hy zoude, gelyk alle de Geheimbezitters in waarheid getuigt hebben, het zelve nimmer aangezien hebben voor een werktuig, waarmede eenige Handgreep in de Heelkunde, hoe genaamt konde verrigt worden.

Op dat een kundig Vroedmeester een volmaakt denkbeeld van de behandeling van het nu reeds beschreven werktuig verkryge, en dus het

het zelve wel bestiere, en ter bekwamer tyd nuttig gebruike, zal het nodig zyn, dat hy acht geeve op de volgende omstandigheden; EERST op de plaatzing van de Vrouw die hy zal verlossen; TEN TWEEDEN op de medehelpsters en al wat daar toe dienen kan; en TEN DERDEN op zig zelf ter verrigting van dit groote werk.

Wanneer hy door nauwkeurig onderstaan zig verzekert houden kan, dat het Kind zoo legge, gelyk wy duidelyk beschreven hebben, schikt hy alles met betaamlyke spoedigheid, op dat hy dit werk onder den Goddelyken bystand gelukkig naar zynen wensch verrigte, en door geen verwarring verhindert worde, in een goede ordre.

De Vrouw word op een Ledikant, Rustbank, of Kortbed, naar dat men het een of andre best gereed, of geplaast vind, nedergelegt, met het Bovenlyf, blyvende zy met het Onderlyf van het bedde afhangen, en wel zoo, dat het Staartbeentje, op dat het niet gedrukt worde, van het bedde geheel afblyve; dan zet men haare Voeten wederzyds op eene stoof, of eenige andere verhevenheid, in eene zekeren, en goeden afstant van elkanderen, op dat 'er een bekwame weg ter doortogt voor de Vrucht opengelaten worde; en opdat de voeten niet zouden afglippen, en daar door hinder, of schaden aan de verlossing mogt toegebragt worden, laat men de Knyen door twee Vrouwen, (van welke een, die gemeenlyk aan de Linkerhand van den Vroedmeester zitte, de Vroedvrou is) on-

onderſteunen, en wat van een houden, op dat alle beletzel zoo veel doenlyk is voorgekomen worde; men zette ook, op dat men alles by der hand hebbe, een Waterpot ter berging van vuile wegwerpzelen, en een Kopje met Pomade tot ſmering nodig tuſſchen de Beenen van de Vrouw wat na agteren toe; deeze voorbereidzelen verrigt zynde met zoo weinig omſlag, en in zoo korten tyd als mogelyk is, maakt de Vroedmeeſter zig ondertuſſchen gereet, welke, op dat hy in niets belemmert worde, doorgaans zynen rok uittrekt, en verders de Mouwen van zyne andere klederen wat hoog opſchuift; hy bind een Schorteldoek voor, dat hem zoo ter nederlegging van zyn inſtrument als ook ter ontvanging van het Kind eenigzints kan behulpzaam zyn; boven dit neemt hy ter reiniging van zyn handen, die dikwils door een alte grote glibberigheid eenige onbekwaamheid tot het werk mogten krygen, een ſervet by zig; dan gaat hy tuſſchen de knijen van de Vrouw, als de bekwaamſte plaats voor zyn werk zynde, op een laag ſtoeltje nederzitten, en laat, zoo om der eerbaarheids wille, (want de Vrouw dient van onderen, om alle hinder voor te komen ontbloot te wezen) als om zyn Inſtrument bedekt, en gelyk het in dit geval tot nu toe geweeſt is, geheim te houden, een deken leggen tot onder de Oxels van de Vrouw, en laat die van agter op haare rug vaſt maake, het andere eind van de deken, dat ter bedekking ook van des Vroedmeeſters handen, en lyf dient, word ook hem om den hals geſpelt; dus gezeten zynde haalt hy de Vrouw, indien zy wat te verre met

het Onderlyf op het bedde mogt leggen, zoo laag na zig toe, dat zy met de stuit, op dat die wat na agteren kan wyken, en dus de verlossing bevorderen over het bedde heen legge; dan onderslaat hy de Vrouw nogmaals, ende zaak, gelyk beschreven is bevindende, maakt hy een aanvang van zyn werk, dat grotelyks, indien de Waterblaas van de Vrouw door de drukking van het Kind, belet isgeworden ter ontlasting, bevordert word, door de aftapping van het water met de Catheter, welke een Vroedmeester ook daarom altoos met zig moet mededragen; dit maakt ter verlossing een groote ruimte, en doed veel ter voorkoming van toevallen.

Naar alle deze nodige, en nuttige omstandigheden brengt, de Vroedmeester de voorste Vinger van zyne Linkerhand aan de onderzyde met de Pomade besmeert zynde in de Vagina aan dat gedeelte der zelve, dat tegen den Anus aanlegt, tot op het bloote Voorhoofd van het Kind, want dit legt in dit geval met het aangezigt naar den Anus gekeert, dan neemt hy de *Machine* (*) insgelyks aan het einde en voor al aan de binne zyde besmeert zynde in zyne Regterhand, en brengt de zelve langs de voorste Vinger van de Linkerhand, die als den weg aanwyst, in deszelfs plaats op het bloote Voorhoofd des Kinds tot binnen de Mond van de Baar-

(*) Aan de eene zyde van dit Instrument, en wel daar de bogt het grootst is, hebben wy, zoo als ook uit de Plaat blykt, een Touwetje om dezelve gedraait gevonden, 't geen wy denken nergens anders toe te dienen, dan tot een teken, om liefst die zyde, dan de andere te gebruiken, of om de nadering van 't Instrument af te meten.

Baarmoeder, by aldien die dan nog zoo laag waare, dat, dewyl het ſchier niet mogelyk is, zeer zeldzaam voorvalt, maar genoegzaam altoos over het Hooft heen, geſchoven is; wanneer het werktuig dus met zyne bogtige holte tegen het Voorhoofd van het Kind aanlegt; dan moet de Vroedmeeſter naauwkeurig toezien, dat 'er niets tuſſchen het Hooft van het Kind, en zyn Inſtrument legge, 't zy of de Baarmoeder, dat, gelyk even gezegt is, byna niet gebeuren kan, of een gedeelte der Navelſtreng, of van de vliezen, waar in het Kind omſwagtelt geweeſt is, op dat daar uit geen ſchade voor Moeder of Kind, of ten minſte geen verhindering in de Operatie geſchiede; deeze voorzorg in agt genomen zynde, dan ſchuift de Vroedmeeſter zyn Inſtrument nu eens links, dan eens regts naar de zyde van het Hoofd des Kinds, dus zoekende langs welke zyde de meeſte opening ter doorlating voor zyn werktuig (dat met zyn holte tegen het Agterhoofd des Kinds aankome, en het zelve als omvangen moet) opengelaten zy; deeze opening word nu eens ſchielyker dan weder trager gevonden, dog ter bevordering van het zelve, moet de Vroedmeeſter het buiten eind van het werktuig een weinig opligten, hier door word het andere eind, dat nu tegen 't voorhoofd of aan de zyden van het Hoofd des Kinds wat gevordert is, nederwaarts gedrukt, waar door het als eenige meerder ruimte voor zig maakt, even gelyk men met een Wigge werkt, wanneer men die tuſſchen een naauwe en klemmende

ſpleet verder wil doen doorgaan, dog men begrype ligtelyk dat men hier omzigtig, en niet ruuw moet te werk gaan; op deeze wyze vordert het Inſtrument, waar toe de gladde vettigheid, waar mede het beſmeert is, en de overgelate glibberigheyd der wegen, langs welke het heen moet, veel toebrengen, meeſten tyd ſpoedig over deze of geene zyde des Hoofds opwaarts gevoert zyndetot aan het Agterhoofd van het Kind; hier moetmen ook vooral zoo veel mogelyk is toezien, dat 'er niets van 't genoemde, of wel iets anders hoe genaamt legge tuſſchen het Agterhoofd van het Kind, en de holle zyde van de *Machine*, of tuſſchen des zelfs verheven bultige, of liever regte buite zyde, en de Schaambeenderen 't welk zekerlik hinder, zo geen nadeel in deze bewerking veroorzaken zoude. Wanneer nu 't Inſtrument door zagte wrikking en buiging, en voortſtuwing binnewaarts naar boven toe zoo verre gevordert is, dat het op het agterhoofd genadert zy; brenge men het zelve door zagte opligting van deszelfs buiten zyde zo verre binnewaarts, tot dat het agterhoofd in de holte der *Machine* legge, hoe vaſter nu dezelve tegen 't Hoofd aanlegge, en hoe netter het op dezelve als paſſe, des te ſpoediger, des te beter geſchied de Verloſſing, welke dus bevordert word.

Wanneer de Machine, gelyk gezegt is, tegen het Agterhoofd aangeperſt legge, en op het zelve als paſſe, en het Hoofd in het Bekken onwrikbaar ſtaat, want anders glipt het Inſtrument van het waggelende Hoofd af, en is dus

van geen nut, maar zoude veel eer door het afglyden hinder konnen toebrengen, alles dan gesteld zynde, zoo het behoort, dan legt de Vroedmeester de buiten zyde van het Instrument langzaam en gelykelik, zonder horten of stoten, te gelyk een weinig trekkender of liefstdrukkenderwyze opwaarts, waar door de Holle binne zyde van het zelve, dat het Agterhoofd omvangt, nootzakelik geperst moet worden, naar het onderbekken, dat eenigzints, voor al in moejelyke baringen, verwydert word, want het nederzakkende Hoofd, dat wel veel door de opeenschuiving van zyne beenderen verkleint word, zet het Staartbeentje agterwaards uit; zelfs schynen in zware verlossingen de Heupbeenderen zig een weinig van elkander te verwyderen, volgens het gevoelen van zommigen, en inzonderheid van den Hoog-Leeraar Ruisch; wanneer men dan verder voort gaat met het opwaarts ligten van de buiten zyde der Machine, en met het nederdrukken van deszelfs binnenzyde schiet het Hoofd in de nu zeer verwyderde opening van de Vagina, (het andere bovenste gedeelte van de spleet der Schaamdelen, die tegen en op de schaambeenderen gelegen is, opent zig niet verder) door welke, indien men zo opwaarts bewegende, en teffens nedertrekkende, of liefst nederdrukkende voortgaat, de Machine, (wiens buiten holle zyde, of liever een gedeelte van deszelfs regte stuk, dat tussen de twee bogten in legt, tegen de rand, en binnen zyde van de vereeniging der Schaambeenderen, als tegen zyn stut en steunzel aandrukt) met zy-

ne binne holle zyde het van haar omvangen Hooft zo laag nederwaarts dryft en perst, dat het geheel van onder het Bekken doorschiete en dus geboren worde, dat den meesten tyd spoedig, en binnen twee a drie Minuten geschied, (zomtyds moet men de Machine zo verre opwaarts dryven om dit einden te bereiken, dat haare buiten zyde, tot digt aan de Buik van de Vrouw nadere) wanneer de Vrouw gemeenlik, gelyk meest in alle de natuurlyke verlossing by de doorschieting van het Hoofd des Kinds geschied, een enkele en aanhoudende schreeuw geeft, het geen men voor dat gelukkig ogenblik mag houden, in 't welke het Hoofd door het Bekken schiet en dus geboren word, het welk daar zynde dan laat zig al het overige meestentyd wel redden; in het doorschieten van het Hoofd moet men (dat zo wel in andere verlossingen als in deeze mag in aanmerking genomen worden) het platte van de Linkerhand tegen den Anus en het Perinæum tot aan de Vagina naar boven drukkende styfjes houden, en met de Machine als rustender wyze langzaam voortgaan, dan rekt alles door het Hoofd des Kinds wat evenredig en meest natuurlik, en het Hoofd van het Kind schiet als dan op de Hand gemakkelik door; door deeze drukking verkrygt de Vagina, die thans dun en als een snaar om 't Hoofd gespannen is eenige stevigheid, gelyk ook het Perinæum, dat nu byna geen naam verdient, het welk door deeze drukking dewyl de Huid daar dun is voor inscheuring, gelyk niet alleen by dit geval, maar zelfs by de natuurlikste verlossingen ge-

beurt,

beurt, zeer beveiligt word, dat egter niet zouden kunnen voorgekomen worden, indien men dan wilde voortperssen, hierom is het dan zeer nodig, dat men dan wat gedult Oeffene, en als wat ruste, ook laat men de Vrouw, waar door de delen wat nader by een komen, en dus de rekking vermindert worde, de Knyen zo digt by een houden, dat men maar even zyn Hand gebruiken kan, blyvende inmiddels met het platte van de Linkerhand de Anus na voren opwaarts tot aan de Lippen drukken, waar door het Kind zonder eenige Kwetzing te veroorzaken als op de Hand Langzaam geheel doorschiete; wanneer nu 't Hoofd, dat gelyk gezegt is veeltyds spoedig, dog ook zomtyds met meerder moeite en na langer tyd geschied, geboren is, dan is het Instrument niet meer nodig, en men verlosse dan het Kind op de gewone wyze, die alle Vroedkundigen bekent is, en handele met het zelve in de afbinding van de Navelstreng, afhaling van de Nageboorte, en reiniging, gelyk men in alle gevallen doet, ook draagt men dan voor de Moeder als naar gewoonte zorg; het welk hier niet voegen zoude, dat het van ons beschreven wierde, dewyl wy met dit vertoog niets anders bedoelt hebben, dan de ontdekking van het *Roonhuisiaansch* werktuig, en hoe een Vroedmeester daar mede werken moet, aan welk oogmerk wy nu meenen voldaan te hebben.

Wy twyfelen geenzints, of allen zullen thans moeten toestemmen, dat door dit eenvouwig werktuig dit groote werk verrigt kan worden,

zonder dat Moeder of Kind daar door eenig nadeel lyden kunnen; indien zy door lezing en herlezing van dit vertoog, en naauwkeurige overdenking van de zaken, die daar in verhandelt worden, zig een klaar begrip van dit alles hebben ingeprent, maar zy zullen zig van de zekerheid dezer zaken des te beter kunnen overreden, indien zy zelfs hand aan 't werk slaan, het welk wy hun, schoon wy vast stellen, dat wy alles duidelik genoeg beschreven hebben, niet te schielik raden te ondernemen, indien zy de Vroedkunde voor het overige niet grondig verstaan, dewyl het te vrezen is, dat men dikwerf dit goede Instrument verkeert gebruiken zoude, dat eeniglik in het genoemd, en in geen ander geval te pas komt, waar om wy nogmaals een ieder vermanen, dat hy zig niet verbeelde, dat hy den naam van Vroedmeester verdient, zo hy alleen deeze Konstgreep kenne, want daar blyft buiten dit geval nog een tallooze menigte van nuttige waarnemingen, en kundigheden overig, die een Vroedmeester kennen, en bewerken moet, zal hy ten voordeel der noodlydende een bekwaam Werkmeester zyn.

Hier mede zouden wy nu kunnen eindigen, dewyl wy thans aan ons oogmerk voldaan hebben, dog wy oordeelen, dat het niet onvoeglik zyn zal, dat wy nog eenige weinige aanmerkingen hier op laten volgen, die hunne betrekking hebben, zoo op het Instrument zelfs, als op de Werking, die door het zelve geschied; en die dus, behalven dat ze tot eenige opheldering,

ja ter betoging van de zekerheid der waarheid van het gezegde zullen kunnen verſtrekken, te gelyk inhouden zullen een beknopt herhaal van 't geen in 't breede verhandelt is, al het welke zal kunnen dienen tot een beter begrip van deze wetenswaardigſte zaak voor zulken, die het Ampt van Vroedmeeſter naar waarde wenſchen te bedienen.

Wat dan het Werktuig zelfs belangt, daar omtrent merken wy kortelik aan, dat een iegelik, die eenig verſtand heeft van het geen, waar toe het gebruikt word, met geheel zyn hart zal moeten toeſtemmen, dat het volmaakt zy tot dat werk, waar toe het zoo ſterk aangeprezen word; want ſlaat men naauwkeurig zyn oog op deszelfs eenvouwig maakzel, waarlik men zal moeten toeſtemmen, dat het juiſt evenredig zy met de delen waar in, en waar op het werken moet, want het is nog te lang, nog te breed, nog te dik; ook hebben deszelfs Bogten, die wederzyds kunnen gebruikt worden, eene gepaſte maate; desgelyks is het ook met het regte Middenſtuk, dat tuſſchen de twe Bogten in legt gelegen, het geen zoo eenen bekwamen afſtand tuſſchen dezelven maakt, dat het punct van Beweging, wanneer het tegen de 't zamenvereeniging der Schaambeenderen, als het ſteunſel aandrukt, omtrent in deszelfs midden valle, en dat het gantſche werktuig die lengte kryge, welke wy beſchreven hebben; op dat nu geen letzel door de hardheid van het yzer, waar uit deze *Machine* beſtaat, aan Moeder of Kind overkwaame, is het zelve aan zyne uiteindens,

die een van beiden op het Agterhoofd des Kinds, en vooral tegen den neck aan hunne werking doen, en noch dikker in het midden, bekleed, waar door ook het middenstuk eenigzints bultig verheven word, het geen niet alleen meerder zagtheid te weeg brengt, maar ook gelegenheid geeft, dat de delen, tegen welke het aangeperst word in minder puncten geraakt worden waar door 'er ook een kleiner getal hinder lyden moeten; ja by aldien het nodig ware in een of ander geval, dat het werktuig, het geen wy (die liefst aanraden zouden, dat men meer nederdrukkender en trekkender wyze met de op het Hoofd passende bogt werkte 't geen nogtans zonder eenige opligting van het buitenzynde eind niet kan geschieden) byna nooit denken te zullen moeten geschieden, tot de Buik van de Vrouw moest opgeligt worden, dan zal men moeten toestaan, dat de gesteltheid der delen van de Natuur daar ter plaatz zoo wyselyk geschikt is, dat die daar door weinig te leiden hebben; want wie Weet niet, hoe de *Monticulus Veneris* zig als een met Vet opgevult Kussentje vertoont, het geen nog daaren boven uitwendig door het Hair beschermt word, waar door het zonder kneuzing of quetzing nog al veel drukking uitstaan kan? ook hebben in deeze Operatie de *Clitoris*, *Nymphae*, nog *Labia Vulvae*, die zo ter bevordering der Waterlozing, als tot Vermaak geschikt zyn, en daarom ook in de Baring geen verandering door dezelve ondergaan, eenig leed te wagten; boven dit zal men moeten erkennen, dat het Instrument

in

in zyn maakzel zo eenvouwig blyven moet gelyk het is, want zo men aan de eene zyde, die van buiten blyft, slegts eenig gering handvatzel maken wilden, zo zoude dat, wanneer het eens voorviel, dat men dat gedeelte tot den Buik toe opligten moest, eenig beletzel veroorzaken, daar nu de tegenwoordige structuur niet alleen dit ongemak voorkomt, maar zelfs zeer nuttig is, zo opdat het tweezints konde gebruikt worden, als op dat het in de grootste opligting voordelig zyn mogt; ter volkomen volmaking van het Instrument moet ook agt gegeven worden, dat de naden, waar mede het dun beklede leder aan een gehecht is, zeer plat zy, en aan de buiten bultagtige zyde geplaast worden, op dat door een ongelyke drukking op het tedre Hoofd des Kinds geen leet geschiede, en ook de buitendelen daar door by na niets, dat schade zoude kunnen doen, uit te staan hebben, en zy ook dus de inbrenging door verdikking niet verhinderen, daar zelfs deeze door het met leder omwonde yzer, en ander bekleetzel bevordert word, door dien de vettigheid, waar mede men dat gedeelte van de Machine, dat binnen gebragt moet worden, ter glibberiger voortgang besmeert, beter van nut zyn kan, dan op het bloote yzer, van het welke, als daar in niet gelyk in het leder kunnende indringen, schielik afgaat. Dus ziet men dan de volmaaktheid van dit Eenvouwig werktuig, het geen nog des te beter uitblinkt, als men overtuigend begrype, dat het in staat zy, om dat te verrigten, waar toe het geschikt is, dat wy nog met korte woorden zullen aanduiden.

De

De Bogten van deze Roonhuisiaansche Machine zyn juist van die mate, dat zy het Agterhoofd des Kinds in zig omvatten kunnen, het geen ook, zal men met voordeel werken, door een van beiden moet geschieden, en hoe beter het aansluite tegen het Hoofd, des te zekerer word door het zelve 't gewenschte einde bereikt, hierom is het, dat dit Werktuig het best te pas komt, hoe de klemming van het Hoofd te vaster zy, dat den luister van het zelve niet weinig vergroot, dewyl het dan voor alle andere Werktuigen ondoenlik valt om gelukkig te slagen; ook moet het dan, schoon het zulks nooit doet, het minste letzel aan het Kind toebrengen, want dewyl het dan met zyne geheele holle zyde op de bultige oppervlakte van het Agterhoofd des Kinds, dat in het zelve als rust, door de opligting van het buiten zynde eind, gepaart met een nederwaarts drukkende of trekkende beweging van het binnen zynde eind, gelykelyk drukt, kwetst het niets, maar perst voornamentlyk het Agterhoofd ter Geboorte nederwaarts, dat met de natuurlyke wyze van Baren overeenstemt, want het Agterhoofd is gemeenlyk reets geboren wanneer, het Voorhoofd van agteren by het *Perinaeum* doorschiet, en deze perssing doet zyne meeste kragt op het Agterhoofd des Kinds, daar het digst aan de Nek komt, en met dezelve verenigt wordt, dog daar ter plaatze is het Been, gelyk aan 't gantsche Agterhoofd, het hardste, en de Nek kan, zo eenige voorbeelden geleert hebben, een ongelooflik gewelt zonder breking, ontleding, of

af-

aftrekking in levendige, of nog niet lang geſtorven zynde Vrugten, uitſtaan; zo word dan ook dit Werktuig regt gebruikt ter dier plaats, welke als van de Natuur zelfs daar toe beſt geſchikt en beveiligt is, dat met al het voorige den Roem der Uitvinders van het zelve zeer vermeerdert, die van allen, om hunne kundigheid, die in dit eenvouwige zo helder en glansryk doorſtraalt, Lof en Agting verdienen.

Dat nu door dit Werktuig een groote kragt verrigt word, leert de geaartheid van het zelve, want wie weet niet hoe veel kragts men met een Handboom doen kan? Ook beveſtigt zulks de Ondervinding, want wy hebben met velen Ooggetuigen geweeſt, dat door het zelve, zo van den Ouden PLAATMAN, als van BOOM, hier ter ſtede, Kinderen met groote Waterhoofden ongeſchonden ter Wereld gebragt zyn, dat zonder veel kragt niet geſchieden kan, ſchoon het Hoofd in deeze wyze van Verloſſing dikwerf niet meer dan een Duims breedte nederwaarts geperſt moet worden; en om dat door dit Werktuig wel te gebruiken alle leet vermyd mogt worden, vermaant ook onze Ouden Vriend, die de kragt van dit wel kende, dat men deszelfs drukking door opligting zeer moeſt matigen, en voor al voorzigtig werken, als men eenigzints denken kon, (want by het onderſlaan kan men dat niet altyd zeker weten) dat in de legging van het Geklemde Hoofd, het Kind eenigzints op zyde leggende waare, waar door men dan het Oor, Wang of Oog, als ligter kwetsbaar zynde, beſchadigen mogt, dog wy geloven, dat dit byna nooit gebeurt.

beurt in de waare, en gestelde klemming van het Hoofd.

Al dit bygebragte versterkt zeer de waarheid van al, wat aan dit Instrument toegeschreven word; wy voegen hier nog by, dat niemand, die zonder partydigheid oordeelt, onzes wetens zeggen kan, dat Vrouwen hier door verlost, meerder zyn beschadigt geworden, dan in andere Natuurlyke verlossingen, want de uitscheuring van het *Perinæum*, waar over in de voorgaande Eeuw zo veel gerugts gemaakt is, en het zogenoemde Lek blyven, gebeuren zo wel in het een als ander geval, en deeze beide worden alleen van Kundigen opgegeven, als gevolgen naar moeilyke baringen.

Wat de Inscheuring van het *Perinæum* belangt, die ligtelik om bekende en genoemde redenen voorvallen kan, die verdient nogtans meesten tyd dien naam niet, dewyl het doorgaans een doorslyting of verbreking is, veroorzaakt door verzwering, die geboren word uit ontsteking, welke ontstaat, wanneer het Kind met het Hoofd lang tegen deeze plaats aangedrukt heeft, ook door het veelvuldige betasten by het onderslaan, en anderzints, deeze word daar zynde door Balsamike Vettigheden meest spoedig genezen, en kan zelfs door Antiphlogistike stovingen veel voorgekomen worden, wat het tweede geval, namentlik de *Incontinentia Urinæ* betreft, deeze word door inkrimping der door het lang ingehouden water uitgerekte, en door de drukking van het Hoofd als lam geworden spiervezelen van de Water-

blaas en Leider door den Tyd herfteld, en kan veel bevordert worden, door eene zagt zamentrekkende ftoving, die men liefft gebruike, wanneer de Kraamzuiveringen beginnen op te houden.

Ziet daar Geliefde Nederlanderen het beknopt verhaal van een werktuig in zyn 't zamenftel zoo eenvouwig als men zich immer zoude kuunen verbeelden, en in zyn uitwerking zoo heilzaam, dat het waardig zy, om boven allen verheven te worden, waar om wy alle Vrymoedigheid durven gebruiken, om U fwakke fexe, die voor duizend ongemakken bloot geftelt zyt, aan te zetten ter verbanning van ydele vrees voor de hand en werktuigen der Vroedmeefteren; wat uwe medegezellinnen, die deeze operatie ondergaan hebben, u vertelt mogten hebben van opfchroeving, en van eenryting, gy kunt haar door deeze verhandeling overtuigen, dat zy zig daar van een verkeerde verbeelding gemaakt hebben, en haar te gelyk verzekeren, dat zy niet behoeven te fchromen voor zoo zagt een werktuig, waar door den Barende geen meerder fmert aangedaan word, dan eene natuurlyke verloffing geeft; verban ook een al te groote, en dikwerf befchuldiging waardige fchaamte voor een louter ingebeeld verlies van eerbaarheid, uwe Kroone ende Cieraat, ftemt, bidden wy u, om dat zo ergens, voor al hier gevaar in 't uitftel is, eerder dan naar gewoonte toe, dat een Meefterlyke hand u redde, ten minfte draagt zorg, dat gy die fpoedig kunt bekomen, dog ziet dan ook voorzigtig uit naar zul-

ken,

ken, die met regt den naam van Konstenaars verdienen, want onder dezen huist zoo wel gebrek dan onder de Vroedvrouwen, en op dat gy in deeze keuze wel moogt te werk gaan, zoo denkt geenzints, dat die de besten zyn, die veel van zich zelf opgeven, en van het gemeen, dikwerf om deeze of geene goede uitslach, hooglyk geroemt worden, dog by ervarenen den toets niet uitstaan kunnen; gaat daarom met kenners der Konst te raden, voor al met zulken, die onpartydig en vry van eigen belang hun vonnis over bekwamen en onbekwame vellen durven, en houdt dit voor eenen vasten regel zoo gy al geen gelegenheid mogt hebben om kundigen raad te plegen, dat niemand voor bekwaam gerekent mag worden, dan die door vlyt, naarstigheid en tyd zyne wetenschappen heeft vermeerdert, en te gelyk eerlyk in zynen handel, en deugtzaam in zynen wandel zy, en zulks eenparig betoont in al zyn gedrag, waar van herhaalde proefnemingen u verzekering geven kunnen, dan staat uit deeze ontdekking voor U en uwe Kinderen niet dan Heil te wagten, waarom wy dit eeniglyk ondernomen hebben, en waar toe wy Gods ryken zeegen wenschen.

Op dat aan de Goede Nieuwsgierigheid der Liefhebberen voldaan worde, hebben wy dit hier agter aan gevoegt, waar door de Tyd der Ontdekking voor een ieder blyke.

HET ROONHUISIAANSCH GEHEIM, IN DE VROEDKUNDE ONTDEKT

DOOR

JACOBUS DE VISSCHER, EN HUGO VAN DE POLL,

Stads Doctoren te Amsteldam.

Dewyl het beter is zelf voor te komen; dan van eenen anderen voorgekomen te worden, vinden wy ons thans gedrongen, een Voorloper van een Vollediger Werk, dat wy in het begin der aanstaande week

op onze namen zullen uitgeven, te laten voorafgaan, welke behelzen zal een korte beschryving van het Roonhuisiaansch Werktuig, en de wyze hoe men een Geklemt Hoofd met het zelve veilig, voor Moeder en Kind, redden kan, het welke wy magtig zyn geworden naar de dood van *Joannes de Bruin* Vroedmeester hier ter stede, zoo als by Notariale Acte blyken kan; en van al het welke wy in het voornoemde werk nader melding doen zullen, en alles zo duidelyk ophelderen, dat niemand aan de waarheid, van 't geen wy hier gezegt hebben, en verders zeggen zullen, zal kunnen twyfelen.

Het Instrument is, gelyk uit de Plaat, (in welke het zoo als het is tweevouwig, namentlyk op zyde, en op zyn plat juist afgebeelt is) duidelyk blykt, zeer eenvouwig; deszelfs lengte, breedte en dikte word ook verstaanbaar genoeg uit dezelve; gelyk ook de uitgestrektheid en diepte der bogten, in welken het eindigt; en de gedaante van het middenstuk, dat tusschen beiden de bochten inlegt, is ook daar in zeer kenbaar; Het bestaat dan uit een langwerpig verkant staafje yzer, rúúw en wel besmeed, en aan zyne vier hoeken en zyde gelykelyk en effen door vyling afgerond,

rond, op dat het niet kwetſend zy, waarom ook de uiteindens der bogten, en het middenſtuk tuſſchen dezelve, gelyk het uitgebeelt is, doorgaans met een Diapalm plæſter bekleed zyn, dat in het midden ſtuk de grootſte dikte uitmaakt; over deeze bekleetzelen word dan nog dun Honde leder getrokken, waar omtrent men in agt nemen moet, dat de naden, waar mede het aan een gehegt word, op de bultige boven zyde vallen, en dat dezelve niet hoog uitſteken, maar digt en plat zyn.

Dit tot verſtand van 't Werktuig kortelyk aangetoont hebbende, zullen wy insgelyks zonder omſlag beſchryve het geval, waar in het te pas komt, en de wyze, hoe men 'er mede werken moet.

Het dient eeniglyk tot redding van het Geklemde Hoofd, waar door Vroedkundigen verſtaan, de beletting der doortogt van het Hoofs des Kinds door het Bekken van de Barende Moeder, ter geboorte. het Kind, dat in dit geval naatuurlyk gekeert is, ſtaat dan met het Hoofd in de geboorte, dog kan door de kragten der Natuur niet verder gebragt worden, ſchoon 'er zelden meer dan een duimbreedte aan

hapert: wanneer het dus gestelt is, dat het Hoofd in het Bekken, en wel meest op den rand der Schaambeenderen rust, en dus gekneld blyft, en men zeker weet, dat de Natuur zig niet verder redden kan, dan komt deeze Konstige handgreep regt te stade, en verdient den Lof boven alle Werktuigen, zo als wy in 't breede aantonen zullen.

Deeze staat daar zynde, dan schikt zig de Vroedmeester tot dit werk, en hoe slimmer de klemming zy, hoe beter hy werkt met dit Werktuig, dat deszelfs luister zeer vergroot.

Hy zet zig tusschen de knien der Vrouw, die met het boven lyf op een Rustbank, of anderzints legt, dog zo, dat zy met de stuit nergens tegen aandrukke, maar dat die vry blyve, hy laat haare voeten op stoven gezet vast en van een houden door twee Vrouwen, waar van die aan de linkehand zit meestentyd de Vroedvrouw is; daar word dan om hem, en de Vrouw een deken vast gemaakt, waar onder hy gemeenlyk in zyn Kamizool met opgestroopte mouwen werkt; dan onderslaat hy de Vrouw, en bevind het Hoofd zoo geknelt, dat het dikwerf als platagtig

zig

zig vertoont, en dat het vel van het zelve ter dikte van een ſtuiter uitpuilt; werwaarts men dan voele, nergens is 'er mogelykheid, om tuſſchen het Hoofd en Schaambeenderen iets in te brengen, want het word aan alle zyde, dog meeſt van voren op derzelver rand aangedrukt; eeniglyk blyft 'er, dikwerf ter langte van een lid van een vinger, een opening ter plaatze, daar de Vagina tegen de Anus legt; en hier door is 'er mogelykheid ter redding, dog eer hy zulks beginne, ontlaſte hy de geperſte Waterblaas door de Catheter; dit als het noodzakelyk is, verrigt zynde, brengt hy zynen vinger van de linkehand met Pomade beſmeert ter genoemder plaats, en raakt dus met dezelve op het voorhoofd des kinds, (want wy onderſtellen hier thans een welgekeert kind, dat met het aangezigt naar den rug des Moeders legt) hier draagt hy zorg, dat 'er niets in de weg zy voor zyn werktuig, maar dat het zelve het bloote Hoofd raake; dit gedaan zynde brengt hy met zyne regtehand de beſchrevene machine, met Pomade aan zyn vooreinde beſmeert zynde, langs de vinger van de lin-

kehand in Vagina aan de zyde van den Anus tot op het voorhoofd des kinds, daar zynde beweegt hy zyn werktuig dan eens links, dan eens regts, om dus te beproeven, langs welke kant het best over de zyde van het Hoofd tot aan het agterhoofd zoude kunnen draajen, in deeze werking legt hy het buiten zynde eind van zyn werktuig een weinig opwaarts, en raakt dus meestentyd gemakkelyk over de een of andere zyde van het Hoofd der Vrugt, tot aan deszelfs Agterhoofd, daar zynde onderzoekt hy of 'er iets tusschen het Hoofd en de Machine, of tusschen de Machine en de Schaambeenderen inlegge; niets tusschen byde leggende, perst hy de Machine langsaam, en voorzigtig een weinig opligtende opwaarts, tot dat het agterhoofd des kinds in deszelfs holte als ruste, hoe vaster dan de klemming is, des te beter is de verlossing, want zoo het Hoofd waggelende is, dan glipt dikwerf de Machine af; wanneer het agterhoofd dan dus in de holte van het werktuig besloten zy, dan ligt de Vroedmeester de buiten zynde bogt gelykelyk opwaarts, en drukt, of liever trekt te gelyk de binnen zynde bogt,

die

die tegen 't Hoofd aan legt, nederwaarts, waar door het agterhoofd van onder het bekken doorſchiet in de nu verwyderde Vagina, die dan als een ſnaar om 't Hoofd geſpannen is, waar door eenig leet geſchieden kon, als men dan wilde ſterk voortperſſen, maar men houd de Machine dan als ruſtende, en perſt met de linkehand van den Anus naar de Vulva, om het Perinæum eenige ſtevigheid by te zetten, ook laat men de Vrouw haare knyen dan zoo digt by een houden, dat men even zyne handen roeren kan, dan maakt het Hoofd als natuurlyk de rekking, en ſchiet als op den hand des Vroedmeeſters ter geboorte af, die meeſten tyd binnen twee a drie minuten geſchied; ook kan men niet merken, dat de Vrouw door deze wyze van Opereren meerder lyd, dan in de natuurlyke verloſſingen.

Wanneer nu het Hoofd geboren is, dan is het werktuig van geen dienſt meer, en men handele dan met al het overige gelyk men in andere gevallen gewoon is.

Dus hebben wy dan het zoo lang geheim bewaart werktuig voor het oog der gantſe wereld bloot gelegt, het geen wy

thans

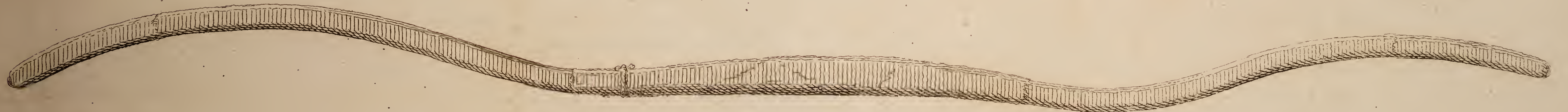
thans kort en verhaaſt, dog egter opregtelyk uitgeven, maar breedvoeriger behandelen zullen in een grooter Werk, dat zekerlyk in het begin der aanſtaande week zal te bekomen zyn.

Amſteldam den 20 September MDCCLIII.

E I N D E.

NODIGE OPHELDERING
VAN DE
P L A A T.

Het egte (*) *Roonhuiſiaanſch Inſtrument* word hier in zyne juiſte grootheid op twëerly wyzen afgebeelt; namentlik op de zyde, en op het

(*) Wy noemen dit het *egte*, niet zoo zeer, om dat wy nu zeker weten, dat ons dit van niemand der Geheimbezitteren word tegengeſproken, maar wel meeſt, om dat het van het zelfde maakzel is, als onze *de Bruin* het van *Roonhuiſen* heeft ontfangen, en gebruikt, dat wy hier by doen, op dat wy zelf den Laſterzugtigſten mogten doen zwygen, dewyl het ons niet onbekent is, dat men het zelve eenigzints verandert heeft in de gedaante van een flaauwlik gebogene en leggende Romeinſche ~, dog wat deszelfs gebruik aangaat, dat is het zelfde, zoo als verſtandige uit de beſchryving kunnen ontwaar worden, wy ſtellen vaſt, dat deeze verandering gemaakt zy, om dat men nu meer trekkender, dan wel opligtender wyze werkt, 't geen wy den Vroedkundigen verder overlaten, en van al het welke wy by vervolg van tyd bekwamer gelegenheid hebben zullen te handelen.

het plat, op dat men dus van deszelfs breedte, dikte, en lengte beſt zouden kunnen oordeelen; het is hier zonder het leder overtrekzel afgetekent; dog de omwindzels van de Plaeſters zyn hier duidelik aangewezen, als ook het omgedraaide touwtje, dat men egter onderſtellen moet boven op het leder, daar ter plaats te leggen, Ziet de beſchryving pag. 64 en pag. 70. in de aantekening.

Nademaal wy de Correctie aan eenen anderen hebben moeten overlaten, zyn 'er hier en daar eenige drukfeilen overgebleven, (waar toe de verhaasting van het drukken veel gelegenheid gegeven heeft) van welken de zinstorende hier aangewezen worden.

In de Opdragt.

Pag. 3. lin. 1. voor *der aardbodems* lees *des aardbodems*

In de Voorreden, enz.

Pag. 4. lin. 19. voor *ontslag* lees *omslag*
—— 8. — 10. —— *hun gemoed* lees *in hun gemoed*
—— — — 18. —— *opentlyke* lees *opentlyk*
—— 11. — 24. —— *hum* lees *hun*
—— 13. — 4. —— *byder oogmerk* lees *by-oogmerk*
—— 16. — 21. —— *Wedom* lees *Weedom*
—— 17. — 3. —— *een man* lees *haaren Man*
—— 22. — 13. —— *bevestigen zullen* lees *bevestigen zal;*
—— 24. — 6. —— *Heeren.* lees *Heeren*
—— 26. — 11. —— *in deze zyn* lees *in deeze zyne*
—— 36. — 21. —— 1690. lees 1698.
—— 46. — 8. —— *gaval*, lees *geval*,
—— 50. — 2. —— *Waar door alle de daar in gelegen ingewaanden zoo gedrukt, en in bunne legging verandert zyn, in welke na de verlossing dikwerf zwaare toevallen veroorzaakt worden, dat zy tot verwondering van kundigen bunne gewoone werking verrigten.)* lees (*waar door alle de daar in gelegen ingewanden, in welken na de verlossing dikwerf zwaare toevallen ontstaan, zoo gedrukt, en in bunne legging verandert zyn, dat zy tot verwondering van Kundigen bunne gewoone werking verrigten.*)
Pag. 50. lin. 19. voor *van zelve*, lees *van het zelve*,
—— 52. — 17. —— *word* lees *word)*
—— — — 22. —— *weggenomen* lees *en weggenomen*
—— 53. — 7. —— *besloten* lees *besloten;*
—— 56. — 1. —— *toestand*, lees *toestond*,
—— 73. — 3. —— *legt* lees *ligt*

De overige kan de *Lezer*, dien wy nogtans denken meer op de zaak, dan op onnutte Letterziftery te zullen zien, ligtelyk ontwaar worden en verbeteren.